

BESZÁMOLÓ

a Bankszövetség 2014 III. negyedévi tevékenységéről

Budapest, 2014. november

Tartalomjegyzék

I. Vezetői összefoglaló	3
II. Makrogazdasági kitekintés, a bankszektor működési feltételei	6
III. Vállalati hitelezés	7
A Növekedési Hitelprogram második szakasza	8
IV. Lakossági hitelezés	9
A devizahiteles mentő törvénnyel (2014. évi XXXVIII. törvény) kapcsolatos fejlemények	9
A 2014. évi XL. törvény (elszámolási törvény) - Módosító javaslatok az IM-hez, levél a köztársasági elnökhöz	10
Az elszámolási törvényhez kapcsolódó rendeletalkotás	10
Munkáltatói lakáshitel törlesztési támogatás	11
V. A bankszektor működését befolyásoló további fontosabb szabályozási fejlemények	11
A betétbiztosítási direktíva módosításának az átvétele, a Hitelintézeti törvény módosítása	11
A Tőkepiaci törvény módosítása	12
VI. A felügyeleti hatósággal kapcsolatos fejlemények	12
Az MNB 2015. évi adatszolgáltatási rendelete és az elrendelt rendkívüli adatszolgáltatások	12
A teljesítményjavadalmasítás diszkontált értékével kapcsolatos MNB rendelettervezet véleményezése	13
Pénzügyi Navigátor Füzetek	13
A „Fogyasztóvédelem és békéltetés” című konferencia	13
VII. Pénzforgalom	14
SEPA - Regionális találkozó, új SCT tagfelvételek	14
SOFORT - Az MNB és az NFH közleménye	15
CLS - A Magyar Bankszövetség halasztási kérelme az MNB-hez	15
A GIRO IG1 rendszerének megszüntetési terve	16
Egyeztetések az új bankjegysorozatról	16
Konzultáció a díjmentes készpénzfelvételi nyilatkozatok nyilvántartási rendszeréről.	16
A bitcoin-nal kapcsolatos állásfoglalások	17
Bankkártya aktualitások: A Contactless bankkártya elnevezésre vonatkozó pályázat kiírása	17
VIII. Adózás, számvitel	18
A devizahitel elszámolás adó és számviteli kérdései	18
Észrevételek a reklámadó törvényhez	18
IFRS áttérés	19
IX. Bankszövetségi fejlemények	19
A Magyar Bankszövetség egyeztetése a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatallal	19
Az új bankszövetségi folyóirat előkészítése	19
Az Elektronikus Csatornák Munkacsoport indulása és a témáindító workshop Kommunikáció	19
Negyedéves sajtóstatisztika, aktualitások	20
Az European Money Week programsorozatban való részvétel	20
Tisztújítás a Pénzmosás és terrorizmus finanszírozása elleni munkacsoportban	21
Melléklet - Nemzetközi Kitekintés: Szabályozás, felügyelet	22

I. Vezetői összefoglaló

A világgazdaság növekedési kilátásai ingadozással, de javuló tendenciát mutatnak, a konjunktúra rövidtávon erősödik. Az euro övezeten kívüli fejlett országok gazdaságai egyre határozottabban növekednek, a feltörekvő piacok teljesítménye szintén javuló. Ugyanakkor a Magyarország számára mérvadó európai gazdaság kilábalása elhúzódik, az év elején még robusztusnak tűnő német gazdaság lendülete is visszaesett, így a külső kereslet gyengébb a várakozásoknál.

A külső konjunktúra gyengeségét a belső kereslet erősödése némileg ellensúlyozza. A növekvő reáljövedelmek, valamint a kedvező munkaerő-piaci folyamatok elősegítik a belső fogyasztás bővülését. A beruházások növekedésében továbbra is komoly szerep jut az EU források felhasználásának és érezhető hatása van a Növekedési Hitelprogram forrásainak is, de a versenyszféra beruházási aktivitása is erősödik. Mindemellett a második negyedévben mért kiemelkedő, évi 3,9%-os éves növekedési ütem nem növekszik tovább. A gazdaság harmadik negyedéves bővülése jelentősen meghaladhatta a várakozások szerinti 3%-ot, s az év egészére 3% körüli növekedés prognosztizálható. Az infláció 12 havi üteme több hónapon keresztül negatív volt, szeptemberben rekordméretű év/év dezinflációt mértek. A maginfláció 1,4%-ra csökkent, az év átlagában a várakozások szerint mindössze 0,1%-os lesz az infláció. A Magyar Nemzeti Bank júliusig 2,1%-ra csökkentette az alapkamatot, majd bejelentette a kamatcsökkentési ciklus leállítását, a tartós kamattartást. A pénzügyi kamatok folyamatosan követték az alapkamat változását, az állampapírhozámok is tovább csökkentek, javítva a költségvetés finanszírozási pozícióját. A munkaerőpiac egyértelműen javuló, a munkanélküliségi ráta szeptember végére 7,4 %-ra süllyedt. A költségvetés hiánya idén is a GDP 3 százaléka alatt maradhat, így a fegyelmezett költségvetési politika folytatódása mellett várhatóan teljesül a kormányzati hiánycél. Ugyanakkor a meglévő kockázatok miatt 2015 végéig nem várható érdemi forinterősödés.

Az MNB statisztikái szerint 2014 a második negyedévében a vállalati szektor nettó hitelfelvevő volt, ami hozzájárult ahhoz, hogy a teljes vállalati hitelállomány éves növekedési üteme 0%, míg a kis- és középvállalkozásoké 1,2%. Az NHP második szakaszának új szerződésai 325 milliárd forintot tesznek ki. A hitelintézetek háztartási hitelállománya a folyósítások és törlesztések hatására mintegy 61 milliárd forinttal mérséklődött, ami a devizahitelek folytatódó leépülését tükrözi.

A hitelintézetek számára a harmadik negyedévben a legnagyobb feladatot a fogyasztók árfolyamrés és egyoldalú kamatmódosítás miatti kártalanítási kötelezettségét előíró 2014 évi XXXVIII. „jogegységi” törvény előírásainak a teljesítése, illetve az elszámolás keretszabályait meghatározó 2014. évi XL. „elszámolási” törvény és a kapcsolódó rendeletek végrehajtására való felkészülés jelentette. A Kúria döntése nyomán rekord gyorsasággal megszülető törvények az érintett pénzügyi intézmények 2014 évi gazdasági teljesítményét is nagymértékben meghatározzák. Az előzetes becslések 900-1000 milliárd forintra teszik a szektor veszteségeit, ráadásul az elszámolás számos számviteli és adózási problémát is felvet.

A pénzügyi intézmények jogkövető szervezetként teljesítették a szempontjukból rendkívül sérelmes, a korábbi hitelezési gyakorlat negatív következményeit egyoldalúan rájuk hárító jogszabályok előírásait, ugyanakkor a lehetséges fórumokon igyekeztek megfogalmazni az általuk alkotmányosértőnek tartott törvényekkel szembeni szakmai érveket.

A törvény szabta rendkívül szűk határidők szerint a bankoknak - a deviza alapú hiteleiket érintően - 2014. augusztus 25-i határidővel kellett benyújtaniuk kereseteiket, amelyekben általános szerződési feltételeik törvény által vélelmezett tisztességtelenségének a cáfolatára törekedtek. Ezekben a keresetekben általában azt is indítványozták, hogy az ítélkező bíró kérje a XXXVIII. törvény alkotmányellenességének a megállapítását. A Bankszövetség külső alkotmányjogi szakértő

bevonásával elemzést készítettett/készített, amely érvanyagot biztosított az indítvány alátámasztásához. Néhány első, illetve másodfokon eljáró bírói tanács élt is az alkotmánybírói beadvány lehetőségével. Ezt követően a Bankszövetség is elküldte részletes elemzést tartalmazó „amicus curiae” levelét az Alkotmánybírósághoz, amely mind a minisztérium, mind egyéb szakértők körében élénk visszhangra talált. Az alkotmányjogi panasz benyújtásához tagszervezeteink számára minta-beadványt is készítettünk, amelyet egyes tagjaink alkalmaztak. A bankok tájékoztatása szerint számos intézmény kíván élni az alkotmányjogi panasz lehetőségével, ezek beadása azonban attól is függ, hogy az egyes perek milyen szakaszban vannak.

A banki közösség az elszámolási törvény kihirdetését is megpróbálta megakadályozni, kérve a köztársasági elnököt, hogy ne írja alá a törvényt, hanem kérjen alkotmánybírói normakontrollt, de a kérés nem talált kedvező elbírálásra.

A banki szakértők - a jogalap nélküli gazdagodás elvéből kiindulva - a nyár során javaslatot dolgoztak ki egy a fogyasztók számára is megérthető, átlátható módszertanra, de a törvény értelmében a Bankszövetség javaslatával szemben az MNB által javasolt tőke-előtörlesztéses számítási módszertant kell alkalmazni.

E döntést követően az MNB, a bankok és a Bankszövetség szakértői szorosan együttműködtek az elszámolás részletszabályait, valamint a bankok tájékoztatási kötelezettségeit előíró rendeletek kidolgozásában. A végrehajtási rendeletek előkészítése során az elszámolási törvény számos ellentmondására, pontatlanságára is fény derült. A módosításra vonatkozó javaslatokat, illetve az értelmezést igénylő kérdéseket jeleztük az Igazságügyi Minisztériumnak.

A fogyasztói kölcsönszerződések rendezésének ügye a Magyar Bankszövetség nyilvános kommunikációját is meghatározta; július végétől négy sajtóközlemény és egy főtítkári jegyzet megjelentetésével. Kommunikációnkban először a folyamat kockázataira, veszélyeire hívtuk fel a figyelmet. A jogszabály július 4-i elfogadásakor a törvény szektorral szembeni méltánytalanságát hangsúlyoztuk, leszögezve, hogy a hitelintézetek mindig az aktuális jogszabályoknak megfelelően nyújtották szolgáltatásukat, amelyet mind jogalkotói, mind bankfelügyeleti szempontból szigorú ellenőrzés és folyamatos jóváhagyás kísért. Szeptember 18-án a „Jog és felelősség” című főtítkári jegyzet foglalta össze a „banki elszámoltatásnak” elkeresztelt folyamat visszasságait bemutató szakmai érveket. Szeptember 23-án a bankok ellen folytatott kormányzati reklámhadjárat ellen emeltünk szót, majd szeptember 29-én az „elszámolási” törvény elfogadásához kapcsolódóan fejtettük ki nyilvánosan is álláspontunkat, jelezve, hogy alkotmánybírói előzetes normakontroll kezdeményezését kértük a köztársasági elnöktől.

A bankok szabályozását érintő további fontos esemény, hogy a Nemzetgazdasági Minisztérium javaslatot dolgozott ki a Hitelintézeti, illetve a Tőkepiaci törvény módosítására. A Hpt. módosítása elsődlegesen a betétbiztosítási irányelv módosításainak az átvételét célozza, valamint a július elején elfogadott szanálási törvényt pontosítja, illetve egészíti ki az elfogadott bank helyreállítási és szanálási direktíva (BRRD¹) előírásainak megfelelően. A címe szerint a hatékonyabb tőkepiaci szabályozást célzó Tpt. módosításcsomag elsősorban a központi értékpapír-kiegyenlítés és a központi értéktárakra vonatkozó uniós rendeletnek való megfelelést szolgálja, továbbá egyéb pontosító rendelkezéseket tartalmaz.

A globális szabályozást érintően a Pénzügyi Stabilitási Tanács OTC derivatívák szabályozásával kapcsolatos tevékenysége, illetve a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság – a Bazel III szabályozás bevezetését, illetve hatásait érintő – vizsgálatai, valamint az értékpapírosításról az IOSCO-val közösen végzett világszintű felmérése érdemelnek említést. A válság nyomán elhatározott reformok bevezetését mindkét nemzetközi szabályozásért felelős szervezet rendszeresen áttekinti.

¹ Bank Recovery and Resolution Directive

Az európai törvénykezés a parlamenti választások miatt lényegében szünetelt, ugyanakkor a bankunióval kapcsolatos tevékenységek zavartalanul haladtak. Befejeződtek az egységes felügyeleti rendszer november 4-i életbe lépéséhez szükséges előkészítő munkálatok, megalkották az ECB, mint felügyeleti hatóság működését meghatározó részletszabályokat, valamint a felügyeleti díjfizetés illetve szankcionálás előírásait és nyilvánosságra hozták a szignifikáns hitelintézetek listáját. Megtörtént a közvetlen ECB felügyelet alá kerülő bankok eszközminőségének a felülvizsgálata, s az Európai Bankhatóság vezényletével a 2014 évi stressz tesztet is lebonyolították. Az eredményeket október 26-án hozták nyilvánosságra. Az EBA gőzerővel folytatja a tőkekövetelmény és likviditásszabályozáshoz (CRR/CRD4), valamint a bank helyreállítási és szanálási direktívához kapcsolódó sztenderd alkotási tevékenységét.

II. Makrogazdasági kitekintés, a bankszektor működési feltételei

Az eltelt negyedévben a világgazdaság növekedési kilátásai ingadozással, de javuló tendenciát mutatnak. A rövid távú ingadozásoktól eltekintve az euro övezeten kívüli fejlett országok gazdaságai egyre határozottabb növekedési lendületet vesznek. A feltörekvő piacok teljesítménye szintén javult, közülük különösen Kína növekedése gyorsult erőteljesen. A világgazdasági mutatók megerősítik a vélekedést, miszerint a növekedés rövidtávon erősödni fog.

A számunkra mérvadó európai gazdaság kilábalása elhúzódik a várakozásokhoz képest. Az orosz-ukrán konfliktus és annak gazdasági következményei tovább mélyítik a Magyarország számára releváns külső környezet gyengébb növekedéséből származó problémákat. Ezeket a hatásokat mérsékli az ECB által fenntartott a finanszírozási környezetet javító eszközvásárlási program, valamint az ennek következményeként várt, az exportot élénkítő euro gyengülés. Összességében a külső kereslet gyengébb a várakozásoknál. Miközben az egyéb exportfelvevő piacok tartósan gyengélkednek, az év elején még robusztusnak tűnő német gazdaság lendülete is visszaesett, aminek kedvezőtlen hatása van a magyar növekedésre és a kilátásokra is.

A külső konjunktúra gyengeségét némileg ellensúlyozza, hogy a belső kereslet erősödést mutat. A növekvő reáljövedelmek valamint a kedvező munkaerő-piaci folyamatok elősegítik a belső fogyasztás bővülését. Emellett fontos szerepet játszik a beruházások növekedése is, melyben továbbra is komoly szerep jut az EU források felhasználásának, valamint érezhető hatása van a Növekedési Hitelprogram (NHP) keretében rendelkezésre álló forrásoknak is. Ezt segítette a versenyszféra növekvő beruházási aktivitása is, amelyet az élénkülő belső kereslet ösztönöz. A fenti kedvező folyamatok mellett is negatív meglepetést okozott, hogy augusztusban mind a belső kereslet, mind az export, mind az ipari termelés némileg megtorpant, ez utóbbi kettő mögött jelentős exportipari kapacitások nyári időszaki leállása húzódott meg.

A második negyedévi 3,9%-os éves növekedési ütem (amellyel Magyarország a második helyen van az Európai Unió tagországai között) nem növekszik tovább. A bázishatások enyhülésével - még az NHP bővülése és a fogyasztásnak a lakossági hitelekkel összefüggő elszámolások miatti, főként a jövő év első felében várható pozitív korrekciója ellenére is - várhatóan csökken a GDP növekedése az elkövetkező negyedévekben. A magyar gazdaság harmadik negyedéves bővülése azonban még így is jelentősen meghaladhatta a várakozások szerinti 3%-ot. Az ütem feltehetően tovább mérséklődik, de összességében az év egészére 3% körüli növekedés várható.

Az infláció 12 havi üteme több hónapon keresztül negatív volt, majd a bázishatások valamint a szolgáltatások árnövekedése felgyorsulásának következtében átmenetileg visszakerült pozitív tartományba. Szeptemberben rekordméretű év/év dezinflációt mértek. A maginfláció 1,4%-ra csökkent. Számos, a monetáris politika szempontjából külső tényező (leginkább a rezsicsökkentés valamint a világpiacon élelmiszer- és energiaárak csökkenése, a gazdaságban változatlanul jelen lévő kihasználatlan kapacitások, a visszafogott külső inflációs környezet, valamint a mérsékelt bérdinamika) tartja továbbra is alacsonyan a fogyasztói árak alakulásának fő mutatóját. Inflációs nyomás azonban továbbra sincs a gazdaságban. Mindez 2014 hátralévő hónapjaira is igaz marad, így az év átlagában a várakozások szerint mindössze 0,1%-os lesz az infláció. Még a jövő évben is csak fokozatosan közelíti meg az infláció a jegybank középtávú célsávját (3±0,5%).

A Nemzeti Bank júliusig folytatta a kamatcsökkentési ciklusát (2,1%-os szintig), majd bejelentette annak leállítását. Az inflációs félelmek miatt egyelőre nem, legfeljebb a pozitív reálkamat biztosítása miatt lesz szükség arra, hogy a Nemzeti Bank kamatemelési ciklusba kezdjen. Erre legkorábban 2015 második felében kerülhet sor, hacsak nem történik olyan változás a külső finanszírozási környezetben, amely erőteljesebb beavatkozást kényszerítene ki. A pénzpiaci kamatok folyamatosan követték az alapkamat változását, illetve tovább csökkentek az állampapírhozamok, javítva a költségvetés finanszírozási pozícióját.

A munkaerőpiac egyértelműen javulónak tekinthető, noha továbbra jelentős a szerepe az aktív állami foglalkoztatáspolitikának és a szabályozási környezet változásainak. Az elmúlt hónapok javulásában a versenyszektor növekvő munkaerő-kereslete is lényeges szerepet játszott. Továbbra is jelentős maradt a közfoglalkoztatás, ami szeptember végéig 7,4%-ra vitte le a munkanélküliségi rátát, míg a mutató 2014 egészének átlagában 8% körülire tehető.

A gazdaság külső finanszírozási képessége a következő években is számottevő maradhat. A költségvetés hiánya idén a GDP 3 százaléka alatt maradhat, így a fegyelmezett költségvetési politika folytatódása mellett várhatóan teljesül a kormányzati hiánycél.

Továbbra is magas a hazai finanszírozási képesség és mérséklődik a külső adósság. A GDP-arányos bruttó külföldi adósság az év végére jelzett 113%-os szintről 2016 végére már a GDP 100%-ára is lecsökkenhet.

A meglévő részben belföldi (a devizahitelek helyzetének rendezése a bankszektorra kényszerített veszteségek mellett), részben külső (orosz-ukrán konfliktus, Fed várható lépései) kockázatok miatt a forint árfolyamában még hosszabb ideig nem tükröződik a javuló makrogazdasági fundamentumok hatása. Emellett továbbra sem várható, hogy a nagy hitelminősítő cégek 2015 előtt érdemben javítanak Magyarország besorolását. Így egészen 2015 végéig nem várható érezhető forinterősödés, a jelenlegi szintekről azonban további gyengülés sem törvényszerű.

A hitelintézeti szektor pénzügyi helyzetét a harmadik negyedévben elsősorban a lakossági hitelekkel kapcsolatos jogegységi, valamint elszámolási törvények miatt várható veszteségek további figyelembevétele határozta meg. Bár számszerűsített adat nem áll rendelkezésre, vélhetően az előző negyedévi 356 milliárd forint mellett további céltartalék képzések, illetve veszteségelhatárolások történtek.

A negyedév másik, az eszközállományra ható jelentős fejleménye a kéthetes kötvények augusztus elején történt betétté alakítása volt, ami rontotta a bankok likviditási mutatóit.

III. Vállalati hitelezés

Az MNB statisztikái szerint 2014 második negyedévében a vállalati szektor nettó hitelfelvevő volt. A kedvezően alakuló negyedév érdemben hozzájárult ahhoz, hogy a teljes vállalati hitelállomány tranzakciókból eredő éves növekedési üteme 0% volt, míg a kis- és középvállalkozásoké 1,2%. Ez azt jelenti, hogy a tranzakciók hatására 43 milliárd forinttal emelkedett a vállalati hitelállomány. A folyósítások és törlesztések egyenlege mind a forint-, mind a devizahitelek esetében pozitív volt. A második negyedévben a teljes hitelintézeti szektor mintegy 471 milliárd forint összegben kötött új hitelszerződéseket a vállalati szektorral. Ebből a Növekedési Hitelprogram keretein belül 131 milliárd forint értékben kötöttek szerződést a bankok, míg a folyósítások 117 milliárd forintot tettek ki. A teljes vállalati hitelállományon belül az éven túli hitelek aránya enyhén emelkedett.

Mindezek mellett pozitívként értékelhető, hogy a jegybanki kamatcsökkentési ciklus egyre jobban érvényesül a vállalati kölcsönök árazásában; a minimum 5 éves hitelek átlagos kamat szintje augusztusra 4,53 %-ra csökkent. Az euro alapú hitelek esetében a kisösszegű hitelek kamata és felára emelkedett, miközben a nagyobb összegű kihelyezések kamata és felára mérséklődött az első negyedévhez képest.

A nem teljesítő állomány aránya 2013 végén 18 százalék volt, aminek közel 40 százalékát kereskedelmi ingatlan-hitelek teszik ki.

Az MNB a hitelkereslet további várható növekedését prognosztizálja, amelyben szerepet játszik az EU-s pályázatok utolsó negyedévre várható kiírása. Ennek következtében jelentős igény jelenhet meg a vállalkozások részéről az EU-s támogatások előfinanszírozására nyújtott hitelek iránt, amelyekhez új beruházási hitelek is kapcsolódhatnak. Az MNB az NHP hatására felfelé módosította a vállalati

hitelállomány alakulására vonatkozó előrejelzését. A KKV hitelállomány esetében éves szinten 3-5%-os növekedésre, illetve a teljes vállalati hitelezés visszaesésének megállására számít a következő két évben.

A Növekedési Hitelprogram második szakasza

2013. szeptember 11-én a Növekedési Hitelprogram első szakaszának sikereire való tekintettel a Monetáris Tanács a program folytatása mellett döntött. A Tanács 2014. szeptember 2-án a program második szakaszának kezdeti 500 milliárd forintos keretösszegének 1000 milliárd forintra történő emeléséről döntött, amely legfeljebb 2.000 milliárd forintra bővíthető. Egy időben arról is határozott, hogy a pénzügyi lízing, valamint az EU-s támogatások előfinanszírozásának lehívására rendelkezésre álló határidőt 2015. június 30-ig meghosszabbítja, változatlanul hagyva a szerződéskötésre vonatkozó 2014. végi határidőt.

Az MNB a program meghosszabbítása során továbbra is kamatmentes, legfeljebb 10 éves futamidejű refinanszírozási hitelt nyújt a programban résztvevő hitelintézetek számára, amelyet a hitelintézetek egyrészt egy felülről korlátozott éves kamatmarzs (2,5 százalékpont) mellett forintban denominált kölcsön, pénzügyi lízing, vagy faktoring formájában továbbhiteleznek a KKV-knak; másrészt pénzügyi vállalkozásokat refinanszíroznak. A Növekedési Hitelprogram keretében nyújtott kedvezményes jegybanki finanszírozás a KKV-k finanszírozási költségeit csökkenti, illetve lehetővé teszi olyan projektek megvalósítását, amelyek elindítását a magas finanszírozási költség eddig akadályozta.

Az NHP második szakasza 2013. október 1-től 2014. december 31-ig tart az alábbi kivételekkel: az új beruházási hitelek és beruházáshoz kapcsolódó EU-s támogatás előfinanszírozása céljából nyújtott hitelek és pénzügyi lízing, valamint az évente igényelhető EU-s támogatások előfinanszírozása céljából nyújtott hitelek esetén 2015. június 30-ig, faktoring esetén 2017. december 5-ig van lehetőség a refinanszírozási hitelek lehívására.

A keretösszeg 90%-a az I. pillérben új hitelezést érint, míg 10%-a a II. pillérbeli hitelkiváltásokra használható fel. A program keretein belül történő allokáció az első szakasztól eltérően érkező sorrendben történik. A KKV-knak a program keretében nyújtható hitel alsó határa 3 millió forint, az igénybevétel felső határa pedig 10 milliárd forint, amely az NHP első és második szakaszában történő együttes igénybevételre vonatkozik.

Az MNB statisztikái szerint 2014. augusztus 22-ig a Növekedési Hitelprogram első és második szakaszában együttesen több mint 1000 milliárd forint értékben kötöttek szerződést közel 13 ezer kis- és középvállalkozással. Az NHP második szakaszának új szerződésai 325 milliárd forintot tesznek ki. A szerződések mintegy 98%-a új hitel. Az NHP második szakaszában az első szakaszhoz képest számottevően – 33%-ról 40%-ra – nőtt a mikro vállalkozások súlya az új beruházási hiteleken belül. Az újonnan folyósított hiteleken belül az új beruházási hitelek részesedése 61%, új forgóeszközhitelké 23%, míg az EU-s támogatások előfinanszírozására folyósított hiteleké 16% volt. A hitelkiváltások összege alacsony, augusztus elején nem érte el a 7 milliárd forintot. Az I. pillérben létrejött ügyleteken belül az új beruházási hitelek átlagos hitelmérete 24 millió forint, az új forgóeszközöké 57 millió forint volt. A beruházási hiteleken belül több mint 24 milliárd forint értékben kötöttek pénzügyi lízing ügyletet, amelyeknél az átlagos hitelméret 10 millió forint alá esett. Az ágazati megoszlást tekintve elmondható, hogy a második szakaszban is számottevő részesedéssel rendelkeznek a mezőgazdasági, feldolgozóipari és kereskedelmi ágazatok. A második szakaszban a korábbiaknál is nagyobb mértékű a mezőgazdaság részesedése, és ezzel egy időben csökkent a regionális koncentráció.

IV. Lakossági hitelezés

Az MNB Hitelezési folyamatok című augusztusi jelentése szerint „2014 második negyedében a hitelintézetek háztartási hitelállománya a folyósítások és törlesztések hatására mintegy 61 milliárd forinttal mérséklődött. A hitelállomány csökkenése a devizahitelek folytatódó leépülését tükrözi, miközben a forintHITELEKEN belül a folyósítások közel 40 milliárd forinttal haladták meg a törlesztéseket. Az új szerződéskötések volumene jelentősen, az előző év azonos időszakában tapasztaltnál képest mintegy 45 százalékkal bővült. A hitelezés élénkülése a lakáscélú hitelek esetében a legmarkánsabb, de a személyi hitelek bővülése is számottevő volt. A bankok enyhítettek mind a lakáscélú, mind a fedezetlen fogyasztási hitelek kondícióin, elsősorban az árjellegű feltételeken. A megvalósult ügyletek teljes hitelköltsége mérséklődött a háztartási hitelszegmensek többségében, legtöbbszörben a referencia kamat feletti felár is csökkent. A hitelezési felmérésre adott válaszaikban a bankok döntő többsége a kereslet élénküléséről számolt be a lakáscélú és a fogyasztási hitelek esetében is.”

A devizahiteles mentő törvénnyel (2014. évi XXXVIII. törvény) kapcsolatos fejlemények

A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényből adódó feladatok végrehajtása igen nagy feladatot ró a pénzügyi intézményekre. A megfelelő felkészülés érdekében a Magyar Bankszövetség a nyár folyamán számos munkacsoport-ülést, konzultációt szervezett. A hatály értelmezésére, a határidők számítására állásfoglalást kértünk a Fővárosi Törvényszéktől, konzultáltunk a végrehajtói kamarával és a közjegyzői kamara illetékes vezetőjével. A peres munkacsoport neves alkotmányjogászok bevonásával elemzést készített a 2014. évi XXXVIII. törvény alkotmányosságai összefüggéseiről, segítve ezzel a bankok keresetindításának előkészítését.

A bankoknak a keresetet deviza alapú hitelszerződés és pénzügyi lízingszerződés esetében 2014. augusztus 25-ig kellett benyújtaniuk. A keresetekben általában indítványozták, hogy az ítélező bíró kérje a törvény alkotmányellenességének a megállapítását. A Bankszövetség által elkészített elemzés ehhez biztosított érvanyagot. A törvény külön határidőt állapított meg a forint alapú hitelszerződésekre. A törvény hatályba lépésétől (VII.19.) számított 90. és 120. nap között lehet a kereseteket beadni, tehát 2014. október 18 és 2015. január 15 között kell a keresetlevélnek a bírósághoz beérkeznie. A 2014. évi XL. törvény módosította a 2014. évi XXXVIII. törvény hatályát és kiterjesztette a valódi devizahitelekre, s egyben úgy rendelkezett, hogy a forint alapú hitelszerződések és a valódi devizahitel-szerződések esetében a 2010. november 26-át követően közzétett ÁSZF módosítások tekintetében nem kell vélelmezni a tisztességtelenséget. Ezen ÁSZF rendelkezések esetében az MNB indíthat közérdekű keresettel pert 2015. február 14 és február 28 között. A 2010. november 26-át megelőző forint alapú hitelszerződések és valódi devizahitel-szerződések esetében a pénzügyi intézmény keresetindítási határideje is módosult: 2015. január 5 és január 12 között kell benyújtani a keresetet. A határidő jogvesztő.

A deviza-alapú hitelszerződések esetében a perek többsége novemberre már másodfokon is lezárul. Egy-egy ritka kivételtől eltekintve, amelyek rövid időszakokra állapították meg bizonyos ÁSZF-ek tisztességességét, a bankok jögerősen pervesztesek. Többségükben élnek a felülvizsgálati eljárás lehetőségével a Kúriánál, ennek az eljárásnak azonban nincs halasztó hatálya a végrehajtási eljárásra.

Az első alkotmánybírósági beadványokat követően, - melyeket a bírók indítottak a folyamatban levő tisztességtelenséget érintő perekben - a Bankszövetség is elküldte részletes elemzést tartalmazó amicus curiae levelét az Alkotmánybírósághoz. A levél élénk visszhangra talált, mind a minisztérium, mind egyéb szakértők körében.

Külső szakértő bevonásával minta-beadványt készítettünk a tagszervezeteink számára az alkotmányjogi panasz benyújtásához is, melyet egyes tagszervezeteink felhasználtak. Tagszervezeteink tájékoztatása szerint számos pénzügyi intézmény kíván élni az alkotmányjogi

panasz lehetőségével, ezek beadása azonban attól is függ, hogy az egyes bankok perei milyen szakaszban vannak. A tisztességtelenségi perek jogerős elbírálásával további beadványok várhatók az alkotmánybírósági törvény rendelkezéseire alapítva.

A 2014. évi XL. törvény (elszámolási törvény) - Módosító javaslatok az IM-hez, levél a köztársasági elnökhöz)

Az igazságügyi miniszter szeptember 12-én nyújtotta be a lakossági hitelek árfolyamréssel és egyoldalú szerződésmódosításokkal kapcsolatos elszámolásának a keretszabályait. Az Országgyűléshez T/1272. számon benyújtott - a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződésre vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyéb rendelkezésekről szóló - törvényjavaslatához (elszámolási törvény) több módosító javaslatot küldtünk az előterjesztőnek, sajnos kevés érdemi eredménnyel. Javasoltuk, hogy az elszámolás elveit teljes körűen a törvény határozza meg. Ezentúl javaslatot tettünk az árfolyamrés átszámításának a módszertanára, a pénzügyi intézményi elengedések beszámítására, az ÁSZF-ek későbbi módosítására a jogszabályi előírásoknak megfelelően, valamint az adózást érintően. Felhívtuk az IM figyelmét a jogegységi törvényt megelőzően indult érvénytelenségi perek rendezésére, illetve a Ptk. megállapítási perekre vonatkozó szabályozásának felülvizsgálatára.

A törvény elfogadását követően levelet írtunk a köztársasági elnöknek kérve, hogy ne írja alá az Országgyűlés által 2014. szeptember 24-én elfogadott törvényt, hanem kérjen alkotmánybírósági normakontrollt. A levelünkben arra hívtuk fel a figyelmet, hogy az elszámolási törvény egy olyan törvény végrehajtásával kapcsolatos rendelkezéseket tartalmazza, amelyre vonatkozóan már több eljárás van folyamatban az Alkotmánybíróságon. Az elszámolási törvény azonban ezen a körülményen túlmenően is számos alkotmányossági problémával terhelt (a jogbiztonság sérelme, a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalma, az egyenlő bánásmód elvébe ütközés, a tisztességes eljáráshoz való jog, a normavilágosság elve). A köztársasági elnök 2014. október 4-én aláírta a törvényt.

A kihirdetett - 2014. évi XL törvény - számos ponton kiegészíti, módosítja és korrigálja a XXXVIII-as törvényt. Így a törvény hatályát kiterjeszti a devizában teljesített (ún. deviza-deviza) szerződésekre, illetve a 2010 novembere után született szerződések esetében nem vélelmezi eleve a tisztességtelenséget. Esetükben a Magyar Nemzeti Bank indíthat közérdekű keresetet a tisztességtelenség megállapítása érdekében. Problémát jelent, hogy a devizaalapú és a forint hitelek esetében a jogalkotó nem különböztette meg a törvény szerinti „ok listát” tartalmazó szerződéseket, így a banki ÁSZF-ek azonos tartalma miatt előfordulhat, hogy a közérdekű keresetindításra olyan ügyben kerül sor, amelyben a bíróság már jogerős ítéletet hozott. Emellett az elszámolási törvény visszamenőleges hatállyal kiterjesztette a 2014. évi XXXVIII. törvény hatályát a végtörlesztéssel és a Nemzeti Eszközkezelő Zrt. általi vásárlással megszűnt hitelszerződésekre. Ezekben az esetekben a törvény a bankokat eleve elzárta a jogorvoslat lehetőségétől.

Az elszámolási törvényhez kapcsolódó rendeletalkotás

Az elszámolási törvény az MNB által kiadandó rendelet tárgykörébe utalta az elszámolás számítási módszertani kérdéseit, az egyes határidők - többek között az elszámolási fordulónap és a pénzügyi teljesítés határidejének - meghatározását, valamint az elszámolás, illetve a fogyasztók tájékoztatásának formai és tartalmi kérdéseit. A törvény megerősítette, hogy az MNB által júliusban közreadott tőke-előtörlesztéses számítási módszertant kell alkalmazni a Bankszövetség által javasolt egyszerűbb és átláthatóbb elszámolási módszer helyett. Ebben a bankszektornak jelentős többletvesztéseket okozó koncepcióban a Bankszövetség törvényjavaslat módosítási kezdeményezéseivel sem sikerült változást elérni.

Az MNB rendeletalkotási munkáját a szeptember 15-ére összehívott széleskörű banki kört érintő szakértői tájékoztatással kezdte el. A tájékoztatón az MNB nagy vonalakban felvázolta azokat a rendeleti témákat, amelyekben konzultációt kezdeményezett a bankszektoral. A tőke-előtörlesztéses módszer (I. módszertan) mellett további két, matematikailag ekvivalens számítási képletet vázolt fel az elszámolások kezelésére. Ezekben a témákban a hatékony munka érdekében egy szűkített banki szakértői körrel folytatott egyeztetéseket.

Az MNB és a Bankszövetség szakértői közötti egyeztetések során hamar kiderült, hogy az MNB kiegészítő képletei (II. és III. számú elszámolási módszertanok) nem képesek kezelni a – (z) akárcsak átmeneti – késsedelemmel érintett, az árfolyamgát alá bejelentkezett, valamint a kedvezményrel érintett hitelügyleteket, amelyek banki szakértői becslések szerint a teljes szerződéses állomány 80-90%-át jelentik. Ennek megfelelően a szakértők az I. módszertan számítási képleteinek a részletes kidolgozását kezdték meg szeptembertől folyó konzultációk során.

A tájékoztatási kérdésekben a bankszektor szakértői elsősorban az elszámolási folyamat és az ehhez kapcsolódó határidők ésszerű kialakítását, másrészt az ügyfél tájékoztatáshoz kapcsolódó, az operációt nem ellehetetlenítő és túlzott emberi és anyagi erőforrásokat nem igénylő megoldás kialakítását szorgalmazták. Ez utóbbi szempont érvényesítése érdekében a bankszövetség szakértői egy kétlépcsős tájékoztatási folyamat, valamint az ehhez kapcsolódó jogorvoslati megoldások kialakítására tettek javaslatot.

A XL-es törvényhez kapcsolódó MNB rendelet tervezetek szakértői egyeztetése során az elszámolási törvény több problémájára, következtelenségére derült fény, így Bankszövetség az illetékes hatóságnak több körben küldött törvénymódosítási javaslatokat.

Munkáltatói lakáshitel törlesztési támogatás

A munkavállalónak ingyenes és a munkáltatónak kedvezményes adózású (cafetéria) munkáltatói lakáshitel törlesztési támogatást sokan kívánják igénybe venni, ugyanakkor a vonatkozó jogszabály végrehajtása során folyamatosan merülnek fel értelmezési kérdések. Bár a felvetett problémákat alapvetően munkacsoportok keretében igyekszünk megoldani, számos kérdés jogszabályi módosítást, vagy hatósági állásfoglalást igényel. Ezért több alkalommal levélben kértünk és kaptunk segítséget a témáért felelős Nemzetgazdasági Minisztériumtól. Legutóbb az alábbi ügyekben fordultunk a tárcához:

- Ne kelljen a támogatott ügyfélnek több évre visszamenően hatósági igazolásokat bekérni egyes állami támogatási feltételekről (lakásba együttköltözők száma, fiatal házaspár által vállalt gyerekszám), hanem legyen elégséges magának a hitelszerződésnek a benyújtása, hiszen a bank csak e feltételek teljesülése esetén nyújtott hitelt,
- Ne kelljen az ügyfélnek visszamenőlegesen építési-szerelési számlákat beszerezni, ha e kisebb összegű számlák támogatható és támogatásmentes tételeket is tartalmaztak; a szabályozó, ügyfélbarát megoldásként, tekintsen mindent tételt támogathatónak.

Felvetéseinkre még nem érkezett meg a hatósági válasz.

V. A bankszektor működését befolyásoló további fontosabb szabályozási fejlemények

A betétbiztosítási direktíva módosításának az átvétele, a Hitelintézeti törvény módosítása

Az idén áprilisban elfogadott új betétbiztosítási direktíva (DGSD²) célja, hogy a betétesek az egész Unióban egységes védelemben részesüljenek. Bővül a biztosított betétek köre is: mód van a kisebb

² Deposit Guarantee Scheme Directive

önkormányzatok és intézményeik betétjének betétvédelem alá helyezésére. Bizonyos forrásból, például ingatlan eladásból, végkielégítésből eredő betéteknek átmenetileg a 100 ezer eurót meghaladó része is védett lesz. Megszűnik a közösségi betétekre vonatkozó speciális szabályozás, fokozatosan csökken a kártalanítási határidő, egységes lesz a betétbiztosításról szóló kötelező tájékoztatás.

A DGSD-t implementáló törvénynek mind a koncepcióját, mind pedig a normaszövegét véleményeztük: kifejtettük, hogy a betétbiztosítási rendszer újragondolásában nagy szerepet kell kapnia a bankszanálás közelmúltban felállított keretrendszerének. A két rendszer - a betétbiztosítási és a szanálási - közötti kölcsönhatás abban ragadható meg, hogy egy jól működő bankszanálási intézményrendszer (jogszabályok, hatóság, pénzalap), továbbá a jogosítványait hatékonyan gyakorló felügyeleti szerv jelentős mértékben képes annak esélyét csökkenteni, hogy betétbiztosítási kártalanításra egyáltalán sor kerüljön. Javaslatot tettünk arra, hogy a kerüljön megszüntetésre a bankok és a szövetkezeti hitelintézetek között az OBA-n keresztül fennálló kockázatközösségből adódó veszteségek megosztásának aránytalansága, a banki közösség számára egyoldalúan hátrányos jellege. (Az elmúlt 12 évben összesen 6 alkalommal volt kénytelen az OBA helytállni egy hitelintézet betéteinek visszafizetéséért, és mind a 6 esetben szövetkezeti hitelintézet fizetéseképtelensége miatt került erre sor, míg az OBA pénzalapjának 85%-át a kereskedelmi bankok befizetései adják.)

A Tőkepiaci törvény módosítása

A címe szerint a hatékonyabb tőkepiaci szabályozást célzó módosításcsomag elsősorban a központi értékpapír-kiegyenlítés és a központi értéktárakra vonatkozó uniós rendeletnek való megfelelést szolgálja, továbbá egyéb pontosító rendelkezéseket tartalmaz.

A törvénymódosítási csomag tervezetéhez tett észrevételeink elsősorban az értékpapírokra alapított óvadék szabályainak egyértelműsítését, valamint az elektronikus úton történő szerződéskötés megkönnyítését célozták. Javaslatot tettünk továbbá a stabilitási megtakarítási számla, valamint a NYESZ vonzóbbá tételét célzó kisebb jelentőségű, de fontos változtatásokra. Hitelezővédelmi megfontolásokból elleneztük, hogy értékpapírszámlához és ügyfélszámlához is lehessen haláleseti kedvezményezettet megjelölni.

VI. A felügyeleti hatósággal kapcsolatos fejlemények

Az MNB 2015. évi adatszolgáltatási rendelete és az elrendelt rendkívüli adatszolgáltatások

Az MNB a nyilvános konzultáció előtt eljuttatta a bankokhoz a 2015-re tervezett MNB adatszolgáltatási rendelet tervezetét. A tervezet véleményezése során több aggályt is jeleztünk a jegybank illetékes szakterületének. Kiemeltük, hogy a 2015. évi adatszolgáltatási változtatásokban nem tükröződik az MNB- PSZÁF összeolvadásakor hangsúlyozott és megígért adatracionalizálási szándék. Az adattáblák cseréje és az újabbak beállítása olyan komplex elvárásokat támaszt, amelyekre a hitelintézetek az ősz folyamán nem tudnak felkészülni. A 2014.-től bevezetett egységes európai szabálykönyv (CRR/CRD IV.) és a kapcsolódó adatszolgáltatások kialakítása jelentősen leköti az adatszolgáltatókat és az MNB jelentéseket befogadó rendszerei sem működnek zökkenőmentesen. Az adatszolgáltatásra fordítható technikai, humán és anyagi erőforrások emellett a hazai devizahitel elszámolásból eredő új kötelezettségek miatt is igen korlátozottak.

Az MNB javaslataink közül többet elfogadott. Így a nyilvános konzultációra átdolgozott változatban már nem szerepelt a jelentési határidő csökkentése, és megmarad a milliós nagyságrendű adatközlés is. Az új tételes, a lakossági és a vállalati hitelszerződéseket részletesen átfogó adatszolgáltatásra 3 illetve 6 hónapos haladékat kapott a szektor.

A negyedév során felléptünk a szanalási törvényhez kapcsolódóan elrendelt, mindössze 2 hetes felkészülési időt biztosító rendkívüli adatszolgáltatás határidejének meghosszabbítása érdekében is. Lényeges problémát jelentett, hogy az MNB olyan adatokat kért, amelyeket a bankok rendszerei nem tárolnak, s így automatikusan nem voltak legyűjthetőek (Problémát okoz például a felügyeleti mérleg forrás oldali tételeinél a betétek OBA kártalanítási értékhatár szerinti szétválasztása, a csódtörvény szerinti kategóriákra történő megbontás. A hátralévő lejárati meghatározás egy új típusú számbavételt kíván.) Az adatkérés útmutatójának fogalmai között számos bizonytalan volt; a kapcsolódó banki kérdésekre az MNB csak néhány nappal az adatszolgáltatási határidő lejárta előtt adta ki állásfoglalását. A hosszabb felkészülési idő biztosítását az is indokolta volna, hogy a bank helyreállítási és szanalási irányelvet csak 2015. január 01-i határidővel kell átültetni és alkalmazni. Többszöri levélváltás után az adatszolgáltatási határidőt nem módosította az MNB, de annyit jelzett, hogy az egyedi jelentések kontroljánál mérlegelni fogja az adatszolgáltatók körülményeit.

Az adatszolgáltatások elrendelésénél általános tapasztalat, hogy az alapul szolgáló jogszabályok gyorsan születnek, alkalmazhatóságukat az előkészítés során nem mérlegelik. Az elrendelt adatszolgáltatásokhoz az informatikai rendszereket fel kell készíteni, amihez az MNB nem biztosít kellő időt. A gyors adatbekérésnél nincs utalás arra, hogy becslést is lehet(ne) alkalmazni. Az adatszolgáltatók felelősen végzik feladatukat, bár az erőforrások csökkenése (akár humán akár technikai, vagy anyagi jellegűek) a hitelintézeti oldalon is érezhető. A kezelhetetlen határidők rontják az adatminőséget, és ez a szabályozói oldalnak sem lehet érdeke. Az adatszolgáltatások előírásakor méltányosabb eljárást és együttműködést tartanánk indokoltnak.

A teljesítményjavaldalmazás diszkontált értékével kapcsolatos MNB rendelettervezet véleményezése

Az MNB augusztus közepén adta közre a teljesítményjavaldalmazás diszkontált értékével kapcsolatos rendelettervezetét véleményezésre, melyet a Humán Erőforrás Bizottság tagjai mellett az összes tagbanki titkárságon köröztettünk. A tervezet az Európai Bankhatóság (EBA³) – CRD által adott felhatalmazáson alapuló - iránymutatását illesztette be a hazai jogba. Több apró formai és tartalmi pontosítás mellett, a képletnek az EBA ajánláshoz történő igazítását javasoltuk. Az MNB a rendeletet október 9-én adta ki, melyben szerepeltette az általunk tett javaslatokat.

Pénzügyi Navigátor Füzetek

Az MNB Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központja a pénzügyeket, befektetéseket, öngondoskodást érintő 40 témakörben tematikus tájékoztató füzeteket szerkeszt, amelyeket az idén és a jövő év első felében ütemezetten kíván kiadni és a bankfiókokban elérhetővé tenni. Ez utóbbiban kérte a Bankszövetség közreműködését. Az Elnökség támogató döntése alapján továbbítottuk az MNB kérését tagbankjainknak. A füzeteket kiadásuk előtt tartalmilag is módunkban áll véleményezni. A tájékoztató füzetek elsőként az eladósodás veszélyei, a fizetési nehézségek kezelése, valamint a panasz ügyintézés témakörökben kerültek kidolgozásra.

A „Fogyasztóvédelem és békéltetés” című konferencia

A konferencián a bankok számára a következő fontos információk hangzottak el: az MNB azt támogatná, hogy a fogyasztó fogalma kerüljön kiterjesztésre a kis- és középvállalatokra, az önkormányzatokra és a társasházakra. A Pénzügyi Békéltető Testület egy a jelenleginél tágabb, „pénzügyi fogyasztó” definíciót javasol. Az MNB képviselője azt is kifejtette, hogy nincs ugyan termékengedélyezés, de minden bank felügyelőjének „együtt kell élnie” a bankjával, ismernie kell annak összes termékét, a bankról szóló cikkeket, blog-bejegyzéseket stb..

³ European Banking Authority

Az MNB Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központja ún. „fehér folt” kutatás keretében vizsgálja, hogy hol érhetőek el a legkevésbé a pénzügyi szolgáltatások.

VII. Pénzforgalom

SEPA - Regionális találkozó, új SCT tagfelvételek

Első alkalommal képviselte a már a Bankszövetség keretében működő Munkabizottság a hazai SEPA bankokat, a négy ország – Ausztria, Csehország, Szlovákia és Magyarország – által a 2010-es évek elején létrehozott regionális együttműködés ülésén.

A találkozó keretében tájékoztattuk partnereinket arról a változásról, aminek nyomán a Magyar Bankszövetség átvette a SEPA-val járó szakmai feladatokat a végelszámolás alá került Magyar SEPA Egyesülettől. Ezt követően a felek áttekintették a migráció helyzetét a SEPA végdátum rendelet tükrében. Így megállapították, hogy az euro-zónabeli tagállamok átállásukkal határidőre eleget tettek a rendelet előírásának. Magyarország eurós pénzforgalmának a SEPA szabványok szerint lebonyolított, szinte kizárólag átutalásokban realizálódó hányada – különösen annak fényében, hogy a ránk vonatkozó átállási határidő 2016. október 31 – mind a küldött mind a fogadott tranzakció mennyiség és érték szempontjából elfogadható. A további tájékoztatókból az Ausztriát képviselő, banki tulajdonban lévő Stuzza Intézet a QR-kód alkalmazásáról szóló beszámolója érdemel külön említést, amely szabvány Ausztriában (is) szépen terjed. A közüzemi szolgáltatók számláin már szerepel ez a kód, ami elősegíti a mobil átutalást. Ugyancsak QR kódot tesznek a postán kiküldött, előre kitöltött átutalási megbízás nyomtatványokra, ezzel is elősegítve a mobil eszközzel történő átutalás kezdeményezést.

A SEPA pán-európai összefüggéseit érintve terítékre került a módosítás alatt lévő Pénzforgalmi irányelv így különösen a pénzforgalmi szolgáltatás fogalmának és a pénzforgalmi szolgáltatók körének kibővítése. Különös hangsúlyt kaptak a harmadik félként működő pénzforgalmi szolgáltatók (TPP⁴) fizetési szolgáltatásaival – a fizetés-kezdeményezésben és a számlainformációk szolgáltatásában történő közreműködésükkel – kapcsolatos biztonsági és felelősségi kérdések. Ezeket túl áttekintettük a SEPA-projekt irányító testületét érintő változást, a SEPA Council helyébe lépett, az Európai Központi Bank vezetésével megalakult Euro Retail Payments Board (ERPB) alapokmányában meghatározott kompetenciáját. Egy másik fontos, minden résztvevőt érintő kérdés volt az *Új Európai Pénzforgalmi Tanács* (Új EPC) szervezetének és működésének megvitatása. Ezzel kapcsolatban felmerült, hogy az Új EPC felépítéséből következő két irányító testületben miképpen képviseltethetné magát e négy ország. Miután e helyeket a tagállamok pénzforgalmának függvényében határozzák meg az osztrák kollégák – tekintettel arra a lehetőségre, hogy többen együtt is megszerezhetnek egy helyet – felajánlották, hogy a jelenlévő négy SEPA szervezet éljen a koalíció-alakítás lehetőségével. A megbeszélést részünkről azzal zártuk, hogy a SEPA munkabizottság megvitatja ezt a lehetőséget és legkésőbb a következő regionális megbeszélés alkalmával visszatérünk rá.

További fontos fejleménye az elmúlt időszaknak, hogy a Munkabizottság keretében működő NASO (National Adherence Support Organisation) újabb hitelintézetek csatlakozását biztosította a SEPA átutalási modellhez. Ebben az időszakban hajtott végre sikeres csatlakozást a Duna Takarékszövetkezet Zrt. és a Polgári Bank Zrt.

⁴ Third Party Service Provider

SOFORT - Az MNB és az NFH közleménye

Az első félévben tagjaink egy része közvetlenül kapcsolatba került internetes on-line bankszolgáltatása keretében ügyfelek webáruházis fizetési során az ún. harmadik fél fizetési láncba beékelődése – konkrétan a SOFORT AG – révén benyújtott fizetési megbízásokkal kapcsolatos - eddig elvi - problémákkal. A jelenlegi pénzforgalmi jogszabályok értelmében a TPP-ék által nyújtott ezen szolgáltatás nem tartozik a pénzforgalmi szolgáltatások körébe. Ugyanakkor a számlavezető pénzforgalmi szolgáltató és ügyfele közötti viszonyban szereplő – a pénzforgalmi jogszabályokban előírt – követelmény, azaz az ügyfél által egyedileg birtokolt biztonsági azonosítók harmadik féllel történő megoszthatatlansága sérül, és a teljesítés során keletkező kockázatok kezelésével kapcsolatos felelősségi kérdések sem tisztáztak. Miután az IT Biztonság munkacsoport és több más érintett munkacsoport, majd az Elnökség is foglalkozott e kérdésekkel, a Bankszövetség levéllel fordult az MNB-hez iránymutatást kérve a helyes banki pénzforgalmi gyakorlatot illetően, addig is, amíg a módosítás alatt lévő Pénzforgalmi Irányelv megfelelő rendelkezései hatályba lépnek.

Válaszul az MNB a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatósággal együttműködve bocsátott ki közleményt az on-line átutalásokra vonatkozóan a fogyasztói tudatosság és a fogyasztó jogok védelme érdekében felhívva a figyelmet a szóban forgó szolgáltatás kockázataira. A közlemény megállapítja, hogy az új szolgáltatás jelentős biztonsági kockázatot jelenthet a fogyasztó számára, az ügyféladatokkal történő visszaélés, azok jogosulatlan megszerzése révén jelentős károkat szenvedhet el a fogyasztó. Azzal, hogy az ügyfél átengedi internetbanki titkos kódjait harmadik személynek, megsértheti a bankok titokmegosztási tiltásra vonatkozó biztonsági követelményét. A közlemény leszögezi, hogy a harmadik fél szolgáltató tevékenysége jelenleg nem sorolható a pénzforgalmi szolgáltatások körébe, így az MNB által fogyasztóvédelmi szempontból sem felügyelt tevékenység. Az NFH rendelkezik általános hatáskörrel e tevékenységet illetően, azonban az esetleges károk miatti igények kizárólag bírósági úton érvényesíthetőek. A közlemény hangsúlyozza, hogy az ügyfeleknek mindenképpen ajánlatos a szolgáltatás igénybe vételét megelőzően alaposan tájékozódniuk többek között arról is, hogy adott esetben hogyan tudják érvényesíteni fogyasztóvédelmi jogaikat. A közlemény kibocsátói a Pénzforgalmi Irányelv módosításától, azaz a megfelelő és egyértelmű biztonsági követelmények és fogyasztó védelmi szabályok előírásától várják a szolgáltatással kapcsolatos kockázatok kiküszöbölését, addig is nyomatékosan felhívván a fogyasztók figyelmét az on-line átutalásokkal kapcsolatos kockázatokra.

CLS - A Magyar Bankszövetség halasztási kérelme az MNB-hez

Az MNB felkérésére a Bankszövetség közreműködik az eredetileg 2015 áprilisára befejezni tervezett CLS⁵ programban, amelynek célja a *forintnak* a CLS Bank által biztosított, folyamatosan kapcsolt kiegyenlítési rendszerbe történő bevezetése.

A Bankszövetség elnöksége a devizahitelek kezelésével kapcsolatban megtárgyalta a Kúria jogegységi döntése nyomán elfogadott törvény végrehajtásával összefüggő kérdéseket. E kérdéseket áttekintve megállapította, hogy a devizahitelek árfolyam- és kamatkompenzációja, illetőleg a hitelállomány majdani forintosítása alapvető hatást gyakorol a tagbankok jelentős részének deviza pozíciójára és deviza tranzakciós forgalmára az elkövetkező fél év során, illetőleg felülírja az üzleti terveket. Ugyan ezen időszakban esedékesek a Bankszövetség és tagbankjai által is támogatott CLS program ütemezése szerint az egyes hitelintézeteknél az egyedi projektek felállítása, az implementációs szakasz megkezdése és lebonyolítása.

E két összefüggő feladat eredményes lebonyolíthatósága érdekében a Bankszövetség elnöksége azt kezdeményezte, hogy a CLS program ütemezése igazodjék a devizahiteles feladatok megoldási időhorizontjához, hiszen azok elszámolását követően alakítható csak ki a pontos üzleti terv minden tagbanknál. A Bankszövetség az ismert véghatáridő fél évvel történő meghosszabbítását kérte, azaz,

⁵ Continuous Linked Settlement

hogyan ne 2015 második fél évében, hanem csak 2016 elején kezdődjön a forint-deviza elszámolások CLS útján történő kiegyenlítése.

A GIRO IG1 rendszerének megszüntetési terve

A GIRO jelentős változást tervez, amelynek keretében az eddigi éjszakai feldolgozású tételek(IG1) átkerülnének a nappali (IG2) rendszerbe. A munka előkészítése a GIRO Bankszakmai Munkacsoportjában zajlik, de e nagy horderejű kérdésben a Bankszövetség pénzforgalmi munkacsoportja is állást fogalt.

Banki szempontból a beszédési jellegű tételek (csoportos/felhatalmazáson alapuló beszédés, hatósági átutalás) áttelése jelenti a legnagyobb feladatot, valamint az, hogy az MNB és a GIRO tervei szerint az átállás már 2016. első negyedévére befejeződik. A banki szakértők kifogásolják a projekt tartalmát és határidejét:

- bár a csoportos beszédés gyakorlata a bank-ügyfél kapcsolatban nem változna, de a bankközi térben komoly ügyviteli módosulást jelentene, hogy a GIRO közvetlenül terhelné, s írná jóvá az egyes tételeket a banki számlákon. A sorban-álló tételek esetén ugyanakkor a jelenlegi - gyakorlatilag átutalásos - rendszer maradna érvényes (vagyis kevert rendszert kellene üzemeltetniük a bankoknak),
- a banki fejlesztéseket gyakorlatilag 2015-ben kellene végrehajtani, a bankok jelentős része ugyanakkor képtelen megfelelő erőforrást mozgósítani ezen új projekt végrehajtására. Tekintettel kell lenni ugyanis a devizahiteles kártérítési, s egyéb ehhez kapcsolódó - hatalmas munkát igénylő - feladatokra, a CLS projekt végrehajtására, a SEPA felkészülésre (2016. végi határidővel).

A bankok azt javasolják az MNB-nek és a GIRO-nak, hogy a legminimálisabb banki terhelést jelentő módot válasszák, megfelelő felkészülési időt biztosítva, azaz ne változzon meg a beszédések lebonyolítási módja a bankközi térben és a szabványok csak minimális mértékben módosuljanak.

Egyeztetések az új bankjegysorozatról

Az MNB meghirdette, hogy új bankjegysorozatot kíván forgalomba hozni, amelynek első tagjaként az új 10.000 forintos jelenik meg 2014. december 1-én. Bár a jelenlegi hamisítási arány alacsony, az MNB szerint ez a nyugodt időszak kedvező arra, hogy egy jóval erősebb biztonsági elemekkel ellátott bankjegysor kerüljön kibocsátásra. Az új bankjegyek megjelenése minden érintett szereplőtől, így a bankoktól is, jelentős fejlesztési, szervezési, képzési, kommunikációs munkát igényel, ezért a jegybank számos egyeztetésen igyekezett előkészíteni, koordinálni a feladatokat. E mellett - tagbankjai kérésére – a Bankszövetség is több konzultációt szervezett a témakörben, amelynek keretében

- a bankok tisztázták az MNB felelőseivel, hogy miként tudnak közreműködni abban, hogy már az indulás időpontjában megfelelő mennyiségű új pénz kerüljön forgalomba, illetve miként működjenek együtt a felek a „régiből” 10 ezer forintosok minél gyorsabb, forgalomból való kivonásában, valamint
- sikeres, számos technikai részletet tisztázó egyeztetésre került sor a banki szakértők és a bankjegyfeldolgozó gépekhez az új bankjegyfelismerő szoftvereket készítőik között.

Konzultáció a díjmentes készpénzfelvételi nyilatkozatok nyilvántartási rendszeréről.

Nagyszámú bankszakértő részvételével rendeztük meg a díjmentes készpénzfelvételi nyilatkozatok nyilvántartó rendszeréről szóló konzultációt. A rendszert létrehozó és kezelő BISZ Zrt. munkatársai arról tájékoztatták a résztvevőket, hogy

- a működéshez szükséges törvényi módosítások megszülettek,

- az egyes adatszolgáltatókkal megkötötték a szolgáltatási szerződéseket,
- a BISZ tevékenységét felügyelő jegybank jóváhagyta a rendszer üzletszabályzatát,

így nincs akadálya, hogy a tervek szerinti időben, októberben meginduljon az ősfeltöltés és a tesztüzem és annak sikere esetén decembertől az éles működés.

A banki szakértők részben előadások formájában, részben a feltett kérdéseikre válaszként kaptak részletes információkat, eligazításokat a felkészülési időszak feladatairól, illetve az éles időszak működési rendjéről.

A konzultációt követően banki szakértők bevonásával jogszabály módosítási javaslat készült, amely rögzítené azon nyilatkozat tartalmi és formai követelményeit, amely lehetővé tenné, hogy az új bankban tett, díjmentes készpénzfelvételtől szóló nyilatkozat felülírja a régit. A tervezetet eljuttattuk a szabályozásért felelős Nemzetgazdasági Minisztérium részére.

A bitcoin-nal kapcsolatos állásfoglalások

A bitcoin egy olyan új, hagyományos kategóriákkal nem leírható instrumentum, amely egyszerre fizetési eszköz és befektetési termék, készpénz és számlapénz. Megjelenését az informatika és az internet elterjedése, a világháló elérésére alkalmas eszközök mindennapos használati cikké válása tette lehetővé. Világszerte több embernek van mobiltelefonja, mint amennyinek bankszámlája, és a mobiltelefonok egyre nagyobb arányban alkalmasak az internet elérésére. Régóta tudható, hogy az internet nem csak egy lehetséges banki kommunikációs és értékesítési csatorna, hanem alkalmas arra is, hogy bank hiányában, illetve a bank megkerülésével is elérhetővé váljanak bizonyos pénzügyi, pénzforgalmi szolgáltatások. A bitcoin nem csak a bankokat teszi megkerülhetővé, sőt nélkülözhetővé, hanem a hagyományos pénzt is: olyan rendkívül olcsó értékátvitelt tesz lehetővé, amely alkalmas a pénzügyi kirekesztettség (financial exclusion) felszámolására és például a hontalanok, menekültek, vendégmunkások által a pénzüket hazautalására eddig használt, rendkívül drága pénzküldési szolgáltatások kiváltására.

A bitcoin megjelenésére a felügyeleti és fogyasztóvédelmi hatóságok - köztük az EKB és az MNB - is reagálnak: közleményeikben figyelmeztetnek a szabályozatlan, sok tekintetben pénzként viselkedő, ám a hivatalos pénz attribútumait nélkülöző új instrumentumban rejlő veszélyekre, kockázatokra. Az informatikai cégek ugyanakkor üdvözlik és éltetik - életben tartják - az általuk létrehozott virtuális világ új teremtményét.

Bankkártya aktualitások: A Contactless bankkártya elnevezésre vonatkozó pályázat kiírása

Az MNB 2014. második negyedév végére vonatkozó adatai szerint Magyarországon 2,7 millió darab contactless bankkártya van forgalomban, amely a teljes bankkártya portfólió 30 százalékát teszi ki. Az érintés nélküli fizetésre alkalmas POS-terminálok száma meghaladta a 38 ezret (42 százalék). Hazánkban a piaci szereplők jelentős része - már 13 kereskedelmi bank kínálja az érintésmentes fizetési megoldást. A technológiát mindkét kártyatársaság itthoni gyakorlatába is bevezette (MasterCard PayPass, Visa PayWave). Magyarország európai viszonylatban is dobogós helyen van az innovatív fizetési eljárás alkalmazásában. A contactless technológia megnevezésére ugyanakkor nem alakult még ki: sem a pontos magyar szakkifejezés, sem a megfelelő köznyelvi használat. (Ld: contactless bankkártya: „érintésnélküli vagy érintésmentes, egyérintéses” kártya illetve a contactless fizetés folyamatára: „paypassolok, passzolok, tapping → tapizás, lengetés) A magyaros, egyszerű, közérthető, ugyanakkor szakmailag is helyes megnevezések kialakítására az MBSZ pályázatot írt ki két kategóriában: a bankkártyára illetve a fizetési módszer elnevezésére vonatkozóan.

VIII. Adózás, számvitel

A devizahitel elszámolás adó és számviteli kérdései

Az elszámolási törvény végrehajtása számos adózási és számviteli kérdést is felvetett, melyeket a Bankszövetség ugyancsak jelzett a törvénymódosítási javaslataiban. Általánosságban kifejeztük, hogy nem tartjuk méltányos megoldásnak azt, hogy míg az elszámolási törvény a 2004-2014. időszakra vonatkozik, addig az adózási kérdések rendezésére csak a 2008-2014-évek tekintetében és csak a társasági adóba történő beszámítással van lehetőség. A szabály nem versenysemleges, a megoldás korlátozza a visszaigényelhető adó összegét, és a veszteséges intézmények esetében akár évtizedekre is elhúzza a tényleges pénzügyi rendezést.

Javasoltuk annak kimondását, hogy a megállapított adóösszeg felhasználására az elévülés szabályait nem kell alkalmazni. Továbbá a helyi iparűzési adó korrekció tekintetében javaslatot tettünk a településenkénti bevallási kötelezettség törlésére is (a szövegtervezet településenkénti bevallást írt elő) mert az jelentős adminisztrációt generál a sok fiókteleppel rendelkező intézmények számára.

Emellett kértük, hogy a pénzügyi intézmények tőkeszabályozására tekintettel - a fokozott tőke követelményeknek való megfelelés biztosítása érdekében - ismerjék el vállalkozás érdekében felmerült ráfordításnak azt az értékvesztést, amelyet a pénzügyi intézmények a velük összevont felügyelet alatt álló társaságokban végrehajtott tőkeemelések után megképeznek. A cégcsoporton belüli a jogszabályok végrehajtása miatt szükségessé váló tőkepótlásokra elszámolt értékvesztések miatt ne álljon elő további tőkeigény.

A devizahitelek elszámolásából eredő különbözet a pénzügyi intézményeknél veszteséget jelent, és a veszteségre 2014-ben céltartalék képzési kötelezettség áll elő. Tekintettel arra, hogy az elszámolás lezárása 2015-ben fog megtörténni, a céltartalék is akkor kerül felhasználásra. Ez a céltartalék jellegében eltér az általánosan képzett céltartalékoktól, ezért nem indokolt az általános szabályok szerinti kezelése. A tervezett szabály a 2014-2015. éveket együttevén a 2 év teljes társasági adó fizetési kötelezettségét nem fogja megváltoztatni, viszont a 2014. évi magasabb társasági adófizetési kötelezettség kapcsán csökkenti a finanszírozási limitként figyelembe veendő szavatoló tőkét. Erre tekintettel lényeges lenne a céltartalék adóalappal szembeni elismertségének a kimondása. Felvetettük még, hogy a nemzetközi számviteli sztenderdek által alkalmazott halasztott adó könyvelését is tegyék lehetővé. Ez a hazai előírások szerinti kimutatásoknál pozitívan segítené a pénzügyi intézmények tőkemegfelelését, csökkentve ez által az esetlegesen szükséges tőkepótlások összegét.

Észrevételek a reklámadó törvényhez

A reklámadóról szóló 2014. évi XXII. törvény az első tervezet szerint azokra a vállalkozásokra vonatkozóan született, amelyeknek bevétele reklámszolgáltatásból ered. A Parlament által a nyáron elfogadott kiegészítés (ami a saját reklámot érintette) azonban a korábbinál jóval szélesebb alanyi kört tett érintetté az adókötelezettségben. Az adókötelezettség teljesítéséhez a saját reklámok miatt kapcsolódó feladatok a gyakorlati oldalon jelentős adminisztrációs terhet rónak még az olyan vállalkozásokra is, amelyeket egyébként nem terhel adófizetés. Az adóhatósági ellenőrzéskor ugyanis tudni kell bizonyítani, hogy az adóalap az adómentes értékhatár alatt volt. Erre tekintettel javasoltuk megszüntetni a szabályozás saját célú reklámra vonatkozó részét. Ez esetben ugyanis jelentősen csökkenne az adózó adminisztrációs terhe a költségvetési bevételkiesés viszont minimális lenne. Indítványunk összhangban áll a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény előírásával is: „33. § Új fizetési kötelezettség megállapítása során figyelemmel kell lenni arra, hogy annak kivetésével, beszedésével, nyilvántartásával, ellenőrzésével összefüggő adminisztrációs költségek ne legyenek aránytalanul magasak a fizetési kötelezettségből származó bevétel összegéhez képest, illetve azokat nem haladhatják meg.”

Az adminisztrációs terhek csökkentése mellett a jogszabály helyes értelmezése is minden érintett szereplő számára fontos szempont. Ezért az MBSZ több bizonytalanságot megfogalmazó kérdést küldött az NGM-nek, állásfoglalását kérve.

IFRS áttérés

A folyamatban lévő IFRS áttérés program kapcsán véleményezésre megkaptuk a kormányzat határozat tervezetét, amely megfelelt a korábbi szakértői egyeztetéseken megtárgyaltaknak. Némi eltérés jelentett, hogy a tervezet szerint a kisebb hitelintézetek számára lehetőség lenne a bevezetés elhalasztására, vagy akár felmentést is kérhetnének. Ehhez - az elvárt egységes felügyeleti szempontok miatt - azzal a javaslattal éltünk, hogy a 2017-ig rendelkezésre álló időt használjuk ki hatékonyabban, és központilag is összpontosítsunk a kisebb intézményekre. A tapasztalatok azt igazolják, hogy nagy szükség lenne szabályozói szinten irányított és ellenőrzött oktatási programra. A piacon sok tanfolyamot kínálnak jelenleg is, de azok a szakértők, akik a gyakorlatban eddig csak a hazai szabályokat alkalmazták nehezen tudnak ezek közül választani. A tanfolyamok minősége és ára is elég nagy szórást mutat és ebben igazán hasznos lenne koordinált módon segítséget, akár anyagi támogatást is biztosítani, erősítve ezzel a felzárkózást. Javasoltuk továbbá, hogy az IFRS egyedi felkészülés és a jobb közös eredmény - az áttérés adózási hatásainak a semlegesítése - érdekében az adózással foglalkozó munkacsoportot minél előbb hívja életre a Nemzetgazdasági Minisztérium.

IX. Bankszövetségi fejlemények

A Magyar Bankszövetség egyeztetése a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatallal

A Magyar Bankszövetség kiemelt prioritású feladata a vállalati – és ezen belül a KKV – agrárhitelezés növekedésének elősegítése. Ennek érdekében a Bankszövetség megbeszélést kezdeményezett a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatallal, melynek munkatársai készségesen álltak a Bankszövetség rendelkezésére. A személyes találkozó során a Bankszövetség képviselői által felvetett kérdések áttekintésre, és megnyugtatóan tisztázásra kerültek. Ezek közül kiemelendő jelentőségű az elkülönített fizetési számla bejelentésének az elfogadása az MVH Ügyfélnyilvántartásába. A Bankszövetség kérésének eleget téve az MVH az – agrár-ügyfelek finanszírozását elősegítő – elkülönített számla elfogadásáról kirendeltségeit rövid határidőn belül értesítette.

Az új bankszövetségi folyóirat előkészítése

Gazdaság és Pénzügy/Economy and Finance címmel a gazdaság széles spektrumát átfogó, két nyelven megjelenő tudományos igényű lapot alapítunk, amihez megnyertük magunknak a BÉT, a KELER, az MGYOSZ és a VOSZ támogatását. A lapot nyilvántartásba vette a médiahatóság, első száma Marsi Erika felelős szerkesztésében a terveknek megfelelően decemberben fog megjelenni nyomtatott formában, valamint a honlapunkon és a társkiadók honlapjain.

Az Elektronikus Csatornák Munkacsoport indulása és a témairindító workshop

Az elektronikus fizetési megoldások - internetbank, érintés nélküli fizetés, a mobilfizetési megoldások számos formája - folyamatosan teret nyerő, egyre inkább megerősödő banki termékkörként jelennek meg a nemzetközi, európai gyakorlatban és Magyarországon egyaránt. Netbankkal gyakorlatilag minden kereskedelmi bank rendelkezik, hazánkban idén június végéig zajlott a MobilTárca-rendszer tesztje, több tagbankunk elindult saját mobilfizetési megoldásával is. Az elektronikus fizetés menete elektronikus tárcák alkalmazásával, QR kód beolvasással válik mind egyszerűbbé, biztonságosabbá – és így várhatóan az ügyfelek számára is egyre vonzóbbá. A Magyar Bankszövetség érdeklődő

tagintézményei számára - együttműködésben a Mobiltárca Egyesülettel júliusban témaindító workshopot szervezett, melyen az elméleti szakmai áttekintés mellett, körképet adtunk a jelenlegi piaci eseményekről és a zajló mobilfizetési pilot eredményeiről. Ugyanez az esemény adott alkalmat az Elnökség jóváhagyásával újonnan induló, Elektronikus Csatornák Munkacsoport alakuló ülésének is. A Munkacsoport életre hívása több tagbank érdeklődése alapján történik. Célja a nemzetközi trendek szakmai figyelemmel kísérése, a technológiák, folyamatok szakmai értelmezése, a magyarországi események nyomon követése, a piac megalapozott fejlődésének támogatása.

Kommunikáció

Negyedéves sajtóstatistika, aktualitások

A harmadik negyedév leghangsúlyosabb banki kommunikációs témája a fogyasztói kölcsönszerződések rendezésének ügye volt, július végétől 4 sajtóközlemény és egy főtítkári jegyzet megjelentetésével. Kommunikációinkban először a folyamat kockázataira, veszélyeire hívtuk fel a figyelmet. A jogszabály július 4-i elfogadásakor a törvény szektorral szembeni méltánytalanságát hangsúlyoztuk, mivel a hitelintézetek mindig az aktuális jogszabályoknak megfelelően nyújtották szolgáltatásukat, amelyet mind jogalkotói, mind bankfelügyeleti szempontból szigorú ellenőrzés és folyamatos jóváhagyás kísért. Szeptember 18-án a „Jog és felelősség” című főtítkári jegyzetben került összefoglalásra és publikálásra a „banki elszámoltatásnak” elkeresztelt folyamat visszasságait bemutató szakmai érvrendszer. Szeptember 23-án a bankok ellen folytatott kormányzati reklámhadjárat ellen emeltünk szót, majd szeptember 29-én a fogyasztói kölcsönszerződések elszámolására vonatkozó törvény elfogadásához kapcsolódóan adtuk ki nyilvánosan is álláspontunkat és fordultunk a köztársasági elnökhöz, az alkotmánybírósági előzetes normakontroll kezdeményezését kérve. A bankszektor kollektív, egyeztetett észrevételeit, jelzéseit, álláspontját a témában elsődlegesen közleményeken keresztül, illetve az illetékes megszólalók nyilatkozataival közvetítettük a hazai és nemzetközi sajtó és a közvélemény számára.

A 3 hónapos időszak alatt 610 alkalommal szerepeltünk az online sajtóban, ezt követte a nyomtatott megjelenések száma körülbelül 300 esetben, és az elektronikus médiumokban való szereplés, hozzávetőleg 190 alkalommal. Összességében a teljes negyedév folyamán több mint 1100 megjelenéssel, említéssel kaptunk helyet a magyarországi médiumokban.

A fogyasztói kölcsönszerződések témakörétől elszakadva 2014. szeptember 19-én MBSZ Sajtóklub keretében jelentettük be a Bankszövetség névkereső pályázatát az ún. „contactless” bankkártyákra vonatkozóan. A dinamikusan terjedő, újszerű fizetési technológiával kapcsolatban átfogó szakmai tájékoztatást tartottunk az érdeklődő újságíróknak – a két meghatározó bankkártya társaság részvételével. A pályázati kiírás kedvező érdeklődést hozott mind a média, mind a közvélemény körében.

Az European Money Week programsorozatban való részvétel

Az Európai Bankföderáció (EBF) kezdeményezésére átfogó páneurópai program indul a pénzügyi ismeretek fejlesztésére, European Money Week néven. A program a pénzügyi tudatosságra, a pénzügyi alapismeretek fontosságára kívánja felhívni a figyelmet, valamint összehangoltan, a már meglévő tapasztalatok megosztásával, nemzetközi hasznosításával kíván lépéseket tenni e cél előmozdítása érdekében. A programban résztvevő országok a pénzügyi ismeretek fejlesztésével kapcsolatos egyes programjaikat az European Money Week hetére összpontosítják – erősítve ezzel a közvélemény és az érintettek figyelmét és érdeklődését. A program évente, március második hetében kerül majd megrendezésre, első alkalommal 2015. március 9. és 15. között. Az European Money Week programról a Magyar Bankszövetség előzetes egyeztetést és workshop-ot rendezett a pénzügyi ismeretek fejlesztése terén aktív és tapasztalattal rendelkező tagbankok, továbbá

meghatározó, intézményi szakértők részvételével. Az Elnökség támogatását adta az MBSZ részvételéhez az európai kezdeményezésben. Hegedűs Éva, elnökségi tagként vállalta a magyar Money Week program irányítását. A részletek kidolgozása, véglegesítése és a hazai résztvevők programjainak koordinálása az e célra felállított projekt munkacsoport feladata.

Tisztújítás a Pénzmosás és terrorizmus finanszírozása elleni munkacsoportban

A munkacsoport a pályáját külföldön folytató Brommer Zsombor helyébe Józsa Ildikót, az MKB Bank compliance és pénzmosás elleni ügyekben illetékes igazgatóját választotta 3 évre vezetőjévé. A Munkacsoport legfontosabb feladata a 4. pénzmosási direktíva alkalmazására, valamint az újabb Moneyval vizsgálatra való felkészülés. Állandó kihívást jelent a bankok számára a szankciós intézkedéseknek való megfelelés is.

NEMZETKÖZI KITEKINTÉS: SZABÁLYOZÁS, FELÜGYELET**I Globális szabályozás*****1.1 Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB⁶)***

A Pénzügyi Stabilitási Tanács az ausztráliai Cairns-ban tartott szeptemberi ülésén ismételten megtárgyalta a globális pénzügyi rendszer kockázatait és áttekintette a pénzügyi szabályozási reform bevezetésére vonatkozó munkatervet.

Megállapították, hogy a banki tőke és likviditás javításával a pénzügyi rendszer stabilitása összességében erősödik. Ugyanakkor a példátlanul alkalmazkodó monetáris politikák, illetve a magasabb hozam elérésére törekvés kockázatot jelentenek. A leszorított eszközár volatilitás, illetve a mind több piacon végrehajtott eszközértékelés növelik egy éles fordulat kockázatát. Miközben a bankrendszerek áttételi rátája csökken a pénzügyi szektor egyéb szegmenseiben nő az áttétel, beleértve a vállalati adósságok piacát. A likviditási kockázatok téves árazása ugyancsak aggodalmakat kelt: a piaci likviditásra gyakorolt nyomás lefelé irányuló árváltozásokat, és az áresések miatt hibás piaci allokációt eredményezhet. A hatóságok monitoring feladatukat a pénzügyi rendszer kevésbé szabályozott szegmenseire is egyre inkább kiterjesztik. Számos feltörekvő gazdaságban működő szabályozó hatóság intézkedéseket tett a volatilis tőkeáramlást és a hibás piaci allokációt érintő kockázatok mérséklésére.

Az FSB munkatervében a too-big-to-fail (túl nagy hogy veszni hagyják) szabályozás egyes elemeinek a véglegesítése, az árnyékbanki szabályozás befejezése és a derivatív piacok biztonságosabbá tétele kulcsszerepet játszik. Az augusztusi nyilvános konzultáció nyomán ugyancsak véglegesítik a devizapiaci benchmark-okat érintő javaslatokat, és folytatják a számvitelre, auditálásra és közzétételre vonatkozó munkálatokat. Megállapodtak abban, hogy 2015-től rendszeres jelentést tesznek a G20-aknak a reformok bevezetéséről, illetve azok hatásáról.

Az FSB szeptemberben külön jelentést készített arról, hogy az egyes joghatóságok mennyire tudják alkalmazni, mennyire tudják betartani egymás OTC derivatívákra vonatkozó szabályait. A vizsgálat kitért a kereskedési adattárakra, a központi szerződő felekre, a tőzsdei/elektronikus kereskedelmi platformokra (azaz az infrastruktúra szolgáltatókra) vonatkozó, valamint a piaci szereplőket érintő szabályozás alkalmazására.

Ezzel párhuzamosan az OTC derivatívák szabályozási csoportja egy másik jelentésben foglalkozott a határokon átnyúló alkalmazással kapcsolatos problémákkal, melyek kezelésére javaslatot tesznek a G20-ak novemberi csúcstalálkozójának.

1.2 Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság (BCBS⁷)***1.2.1 A felügyeleti vezetők és jegybankelnökök tanácskozása a válság utáni reformokról***

Szeptember végén a kínai Tianjinban több mint száz joghatóság felügyeleti vezetője és központi bank elnöke találkozott, hogy áttekintse a válság utáni szabályozási reform fejleményeit. Arról is

⁶ Financial Stability Board: a pénzügyi szabályalkotás legmagasabb nemzetközi testülete

⁷ Basel Committee on Banking Supervision

tárgyaltak, hogy a bankszektor milyen szerepet játszhat a növekedés és a pénzügyi piacok biztonságának az elősegítésében és a reálgazdaság támogatásában.

Az ülésen a Bázeli Bizottság tagsága kiegészült az Egységes Felügyeleti Rendszer felügyeleti hatóságának a szerepét ellátó Európai Központi Bankkal, valamint az Indonéz Felügyelettel, míg a megfigyelők köre Chile-vel, Malajziával és Egyesült Arab Emírátusokkal bővült.

A 2013 év végi adatok alapján meghatározták a rendszerszempontról fontos globális bankok (G-SIBs⁸) listáját, amelyet a következő hetekben hoznak nyilvánosságra. A G-SIBs bankoknak 2016-tól 1-2,5 % elsődleges (tier 1) többlettőkével kell rendelkezniük. A grémium véglegesítette a 2018-tól bevezetendő nettó stabil finanszírozási rátával (NSFR⁹) kapcsolatos részleteket, valamint az értékpapírosítás szabályozását, illetve felülvizsgálta a vállalatirányításra vonatkozó útmutatót. A Bizottság kiemelten foglalkozott a kockázati súlyozási gyakorlatok egymáshoz való közelítésével, így a sztenderd módszer áttekintésével, a belső modellen alapuló módszerek paramétereivel és feltételezéseivel, illetve a nyilvánosságra hozatal javításával. A témában készült jelentést novemberben, a G20-ak csúcstalálkozóján ismertetik.

1.2.2 Vizsgálat a Bazel III szabályozás hatásairól

A Bázeli Bizottság szeptemberben (féléves rendszerességgel) immár hatodszor publikálta a Bazel III egyezmény bevezetésének a hatására vonatkozó, 2013 év végi adatokon alapuló felmérését. A vizsgálatban résztvevő 227 bankot két csoportra osztották: a 3 milliárdnál nagyobb tier 1 tőkéjű csoportba (Group 1) 102, míg a kisebb bankok csoportjába (Group 2) 125 bank tartozott. A vizsgálat során az átmeneti szabályokat és a fokozatos hatályba léptetést figyelmen kívül hagyva feltételezték, hogy a Bazel III szabályok teljes egészében bevezetésre kerültek. A számok a tőkehiány további jelentős csökkenését mutatják: a Group 1 csoport közönséges részvénytőkéje (CET 1) - a rendszerszempontról fontos intézmények többlettőke követelményét is figyelembe véve - mindössze 15,1 milliárd euróval maradt el a 7 %-os célszint szerinti mértéktől. A 2013. júniusi adatok alapján a hiányzó tőke még 57,5 milliárd euró volt. Viszonyításképp a Group 1 2013-as adózás utáni nyeresége 419 milliárd euró volt. A Group 2 esetében a 4,5%-os tőkemegfelelés eléréséhez

2 milliárd, míg a 7 %-hoz 9,4 milliárd euró hiányzott, ami ugyancsak jelentős mérséklődés a korábban mért 10,4, illetve 18,3 milliárd eurós hiányhoz képest. A 2015-től belépő likviditás lefedettségi ráta (LCR¹⁰) súlyozott átlaga az első csoportban a félévvel korábban mért 114%-ról 119%-ra nőtt, míg a második csoportban változatlanul 132%. A mutató a vizsgálatban szereplő bankok 76%-ánál volt 100%-nál nagyobb, míg 8%-nál maradt el a jövő évre előírt 60%-os szinttől. A Group 1 bankok átlagos NSFR mutatója 111%-os, míg a második csoportba tartozóké 112%-os volt. A mutató a bankok 78%-ánál haladta meg a 100 %-ot (88 %-uknál a 90%-ot).

A fenti felméréssel párhuzamosan a Bázeli Bizottság a kereskedési könyv 2013. októberi átfogó felülvizsgálatának a hatását is értékelte. A szeptemberben publikált – 13 ország 41 bankjának részvételével végrehajtott - mennyiségi hatásvizsgálat egy hipotetikus portfólión alkalmazta a felülvizsgált belső modellt.

1.2.3 Státusz jelentés a bázeli szabályok bevezetéséről – USA-beli fejlemények

A Bizottság október elején hetedik alkalommal tekintette át a bázeli szabályok (a Bazel II, a Bazel 2.5 és a Bazel III) bevezetését az egyes joghatóságokban. Az országok közlésén alapuló státuszjelentés elsődlegesen a bevezetés konzisztenciáját - a közösen kialakított szabályoknak való megfelelést - vizsgálja. A jelentés áttekinti a kockázatalapú tőkeszabályok, a rendszerszempontról fontos intézményekre vonatkozó előírások, az áttételi ráta, valamint a likviditás lefedettségi ráta (LCR)

⁸ global systemically important banks

⁹ Net Stable Funding Ratio

¹⁰ liquidity coverage ratio

átvételét. A megszabott határidőknek megfelelően a tőkére vonatkozó szabályozás adaptálása a joghatóságok döntő többségében megtörtént, míg a többi előírás bevezetése és alkalmazása a következő néhány év feladata.

A Bázeli szabályok bevezetésével kapcsolatos fejlemény, hogy az USA szabályozó hatóságai szeptember 3-án jelentették be: véglegesítették a 250 milliárd USD mérlegfőösszeg feletti bankokra vonatkozó LCR előírásokat. A hányadosnak 2015. január 1-től a 80%-ot, 2017. január 1-től a 100%-ot kell elérnie. Az 50 és 250 milliárd USD közötti mérlegfőösszegű bankoknak plusz egy évük van a bevezetésre. Az elfogadott szabály a korábbi javaslatokhoz képest szélesítette a jó minőségű likvid eszközként (HQLA¹¹) beszámítható instrumentumok körét és módosított a napi számításra vonatkozó előírások bevezetésének az ütemezését. Az LCR-t nem kell alkalmazni a nem bank pénzügyi intézményeknél, rájuk testre szabott likviditási előírások vonatkoznak majd. A hatóságok a kiegészítő áttételi rátáról is döntöttek, melyet 2018. január 1-től kell teljes körűen alkalmazni.

1.2.4 A BCBS és az IOSCO¹² közös felmérése az értékpapírosításról

A BCBS és az IOSCO közösen vezette azt a munkacsoportot, amelynek az volt a feladata, hogy egy sokoldalú világméretű felmérést készítsen az értékpapírosítási piacokról. A júliusi felmérés

- áttekintette az értékpapírosítási piacokat, abból a célból, hogy megértse, hogy a piacok a világ különböző pontjain hogyan jönnek létre,
- beazonosította azokat a tényezőket, amelyek akadályozzák a fenntartható értékpapírosítási piacok fejlődését,
- értékelt, hogy vannak-e olyan tényezők amelyek megtiltják a befektetők, különösen a nem banki befektetők részvételét,
- és kialakította az egyszerű és átlátható értékpapírosítási struktúrák beazonosításának és kialakításának a feltétel rendszerét.

Az on-line felmérést július 25-ig tölthették ki az érintettek.

A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság és az IOSCO közös fóruma (Joint Forum) a pénzügyi konglomerátumok felügyeleti kollégiumairól is jelentést készített.

1.3 A nemzetközi pénzügyi fogyasztóvédelmi szervezet (FinCoNet¹³) vizsgálata a felelős hitelezésről

Az FSB és a G20-ak által is elismert FinCoNet júliusban jelentést adott ki a felelős hitelezés különböző joghatóságokban tapasztalható gyakorlatáról. A vizsgálat megállapította, hogy a fogyasztóknak nyújtott hitelezés szabályozása a legtöbb joghatóságban átmeneti állapotban van, s a gyakorlat egy robosztusabb fogyasztó orientáltabb szabályozás felé halad. A születőben lévő szabályok a felelőtlen hitelezés nyomán kialakult, a fogyasztókat, s következésképp az egész gazdaságot sújtó következményekre reflektálnak. A változtatások részben a pénzügyi válságra reagáló nemzetközi sztenderdeket tükrözik, de ezeken túlmenően is számos a fogyasztói érdekeket előtérbe helyező, a felelős hitelezést elősegítő kezdeményezés van. A jelentés külön részekben foglalkozik a fogyasztási hitelezés szabályozási keretével; a fogyasztók bevonását célzó, a fogyasztókat védő eszközökkel; a hitelezőkkel szembeni elvárásokkal; a szabályozói ellenőrző eszközökkel és tilalmakkal; valamint a szabályok betartásának felügyeleti ellenőrzésének és kikényszerítésének az eszköztárával. A különböző joghatóságokban érvényesülő jó gyakorlatokat példák és esettanulmányok illusztrálják.

¹¹ High Quality Liquid Assets

¹² International Organization of Securities Commissions: az értékpapírpiazi felügyeleti globális szervezete

¹³ International Financial Consumer Protection Organisation

II Európai szabályozás

II.1 A Bruegel Intézet az EU előtt álló feladatokról

Az Európai Unió választásokat követően a közösség agytrösztjének számító Bruegel Intézet felvázolta az újjáavasztott intézmények előtt legfontosabb feladatokat. A Bruegel szerint az Unió - azaz a Bizottság, a Tanács és a Parlament előtt - az új parlamenti ciklusban három nagy kihívás áll: megoldást kell találnia a globalizáció majd a válság nyomán kialakult gazdasági helyzetre (gyenge gazdasági növekedés, rekord munkanélküliség, magas eladósodottság), a nyomasztó külső ügyek kezelésével egyidejűleg meg kell reformálnia az EU intézményrendszer működését; és módosítani kell az Alapszerződést. Az utóbbi keretében újra kell gondolni az uniós és a tagállami hatásköröket, azt hogy mely területeken van szükség több és melyeken kevesebb Európára. A válság rámutatott, hogy az euro zónában banki, gazdasági, fiskális - és ebből következően politikai - értelemben a Maastrichti szerződésben kitűzöttnél mélyebb integrációra van szükség. Az euro zóna mélyebb integrációjának az igénye ugyanakkor sürgősen megválaszolendő kérdéseket vet fel az Unió és az euro zóna közti viszonyt érintően.

A Bruegel Intézet javaslata szerint az Uniónak egy magas szintű bizottságot kell létrehoznia, amely 2016 végéig javaslatot tenne a Tanácsnak az Unió és az euro zóna új szerkezeti felépítésére. A magas szintű bizottságnak az alábbi három kérdéskört kell megvizsgálnia:

- 1) A monetáris unió szükségessé teszi-e a fiskális és gazdasági uniót és ez pontosan mivel jár? Ezen belül kifejtést igényel, hogy:
 - A hiteles bankunióhoz milyen fiskális támaszra van szükség?
 - A monetáris unióhoz szükség van-e fiskális stabilitási mechanizmusra?
 - A jelenlegi fiskális szabályok megfelelőek-e?
 - Szükség van-e egy a szuverén adósságok átstrukturálását biztosító mechanizmusra? Hogyan lehet a „no-bail-out” klauzulát hitelessé tenni?
 - Az Európai Stabilitási Rendszer (ESM¹⁴) és az Európai Szanálási Rendszer (ERM¹⁵) EU szintű rendszerré váljon-e, illetve egy euro zónás pénzügyminisztérium (Treasury) által kezelt euro zónás költségvetés része legyen? Az EU költségvetési reformja megteremti-e az euro zóna fiskális kapacitása létrehozásának a feltételét?
 - Az euro zónában szükség van-e „pénzügyminiszterre” akinek vétőjoga van a nemzeti költségvetés, valamint a nemzeti strukturális és munkaerő piaci politikákkal szemben? Ezen politikáknak (ezek valamelyikének) EU politikává kell válniuk/válnia
 - Milyen politikai elszámoltatási rendszert kell létrehozni az euro zóna szintű pénzügyminisztérium és pénzügyminiszter ellenőrzésére, politikai legitimitásuk megteremtésére?
- 2) Milyen viszony legyen az euro zónás és a nem euro zónás tagországok között? A nem euro zónás tagországoknak milyen biztosítékokra van szükségük és milyen szorosan kell kapcsolódniuk az EU döntéshozatali folyamataiba? Részvételük a szűken értelmezett egységes piacra korlátozódjon?
- 3) Az EU kompetenciák jelenlegi megosztása, illetve megosztási módszere megfelelő-e? Az Alapszerződés szerint az EU kompetenciák határait az átruházhatóság (conferral) elve alapján kell kialakítani. Az EU kompetenciák használata a szubszidiaritás és az arányosság elvének protokollban meghatározott alkalmazásán épül. Itt van-e az idő a protokoll felülvizsgálatára?

A Bruegel Intézet meglátása szerint az EU vezető szerveinek mandátumuk lejárta előtt kezdeményezniük kell egy új Alapszerződést.

Az Intézet egy másik anyagában a leendő pénzügyi szolgáltatásokért felelős biztos legfontosabb feladatait is felvázolta. Eszerint a biztosra váró öt legfontosabb kihívás:

¹⁴ European Stability Mechanism

¹⁵ European Resolution Mechanism

- A folyamatban lévő szabályozási napirend megvalósítása (válságkezelés és szanálás, a bankunió felépítése és a szabályozás áramvonalasítása).
- Az egységes pénzügyi szolgáltatási piac integritásának a megőrzése (a belső piac szétválásának a kockázata, az UK és az EU közötti kapcsolat).
- A nem banki finanszírozás és a tőkepiacok fejlődésének az elősegítése.
- Az EU pénzügyi szabályozásáért felelős intézmények (EBA, ESMA¹⁶, EIOPA¹⁷, ESRB¹⁸, SRB¹⁹) közötti együttműködés támogatása.
- Az EU globális pénzügyi szabályozásban játszott, megfelelő szerepének a biztosítása.

II.2 Bankuniós fejlemények: Az Egységes Felügyeleti Rendszer (SSM²⁰)

Az elmúlt negyedévben befejezésükhöz közeledtek az euro zóna nagybankjai/ bankcsoportjai ECB általi közvetlen felügyeletét előkészítő lépések. A kapcsolatos fejleményekről az ECB - a vonatkozó szabályoknak megfelelően - negyedévenként státuszjelentésben számol be a Parlamentnek, a Tanácsnak és a Bizottságnak.

Negyedéves jelentés az SSM felállításáról

Az e témakörben készült harmadik jelentés a május 4 és az augusztus 3 közötti fejleményeket tekinti át. Készítésének az időpontjára az SSM irányító testülete teljessé vált: a Felügyeleti Tanács és az Irányító Testület több ülést is tartott. Az SSM rendelet értelmében az ECB-nek egy Felülvizsgálati Testületet (Administrative Board of Review) is létre kell hoznia, amelynek feladata a felügyeleti hatáskörben eljáró ECB döntéseinek a belső adminisztratív felülvizsgálata lesz. Az 5 tapasztalt belső munkatársból álló testület az érintett bank kérésére vizsgálja felül a döntéseket. Kiválasztották az öt tagot és a két pótagot, róluk a Kormányzótanács augusztusi ülésén döntöttek.

A felügyeleti és a monetáris politikai funkciók megfelelő elkülönítése érdekében az ECB közvetítő testületet (mediation panel) hoz létre. A panel elnöke (aki a Felügyeleti Tanács alelnöke) segítséget ad a tagországoknak a panel tagjainak a kiválasztásában. (A monetáris politikai és a felügyeleti funkciók szétválasztására vonatkozó formális döntést 2014. szeptember 17-én tette közzé az Európai Központi Bank.)

Kiválasztották a 117²¹ a közös felügyeleti csoport (JST²²) koordinátorát, és elkezdtek az indító értekezleteket megtartását (Ezeken a csoport tagok megismerkednek egymással, kialakítják a munkaterveket, az információ csere módozatait, valamint a felügyelt intézmény felső vezetésével is megismerkednek). Június óta az ECB megfigyelőként az érintett felügyeleti kollégiumok ülésein is részt vesz.

A szignifikáns (és nem szignifikáns) hitelintézetek listája

Az ECB és az illetékes felügyeleti hatóságok közösen döntöttek a november 4-én közvetlen ECB felügyelet alá kerülő szignifikáns intézményekről. Ezek előzetes listáját június 26-án tették közzé, majd a végleges kört 2014. szeptember 4-én publikálták. (A besorolásról az intézmények ugyanezen időpontig hivatalos tájékoztatást kaptak.) A döntést a 2013-as év végi adatok alapján hozták.

Össességében 120 intézményt/csoportot találtak szignifikánsnak (97-et nagysága (30 milliárd eurónál nagyobb mérlegfőösszeg), 13-at gazdasági jelentősége (a székhely ország GDP-jének 20%-át

¹⁶ European Securities and Markets Authority

¹⁷ European Insurance and Occupational Pensions Authority

¹⁸ European Systemic Risk Board

¹⁹ Single Resolution Board

²⁰ Single Supervisory Mechanism

²¹ Azért nem 120, mert néhány szignifikáns intézmény ugyanazon csoportnak a tagja.

²² Joint Supervisory Teams

meghaladó, de legalább 5 milliárd eurós mérlegfőösszeg), 3-at határon átnyúló tevékenysége, 7-et pedig annak alapján, hogy az adott tagország 3 legnagyobb hitelintézete közé tartozik).

A listát évente felülvizsgálják, de egyesülések esetén azonnal értékelik, hogy a létrejött intézmény nem esik-e a szignifikáns kategóriába. Ha egy intézmény év végi adata eléri a szükséges nagyságrendet azonnal bekerül a szignifikáns körbe, míg a kikerüléshez három egymást követő év határérték alatti adata szükséges. A magas felügyeleti sztenderdek konzisztens alkalmazása érdekében az ECB bármikor dönthet egy euro zónabeli intézmény közvetlen felügyelet alá vételéről. A szignifikáns intézmények köre valamelyest eltér az átfogó eszközértékelésben (AQR²³) résztvevőektől. A 120 szignifikáns intézmény közül 116 részt vett az AQR-ben. A kimaradt 4-ből 3 határon átnyúló tevékenysége miatt került be a szignifikáns körbe (ezt a szempontot az AQR nem vette figyelembe).

Az AQR-be bevont 128 intézményből, végül 11 van, amelyet nem nyilvánítottak szignifikánsnak, köztük 3 olyan, amely megfelelt volna a számszerű kritériumoknak, de két esetben meg akarták tartani a jelenleg gyakorolt integrált felügyeletet.

Ahhoz, hogy az ECB november elejétől átvehesse a szignifikáns intézmények felügyeletét előkészületként szükség volt a felügyeleti díjfizetés rendszerének a kidolgozására, valamint felhatalmazást kellett kapnia a felügyelt intézmények szankcionálására is.

Bankfelügyeleti Útmutató

Az ECB szeptember végén „Guide to Banking Supervision” címmel publikálta az SSM működésének a nyilvános leírását. A dokumentum bemutatja az SSM alapelveit, illetve működését: beleértve az ECB és a nemzeti hatóságok közötti munkamegosztást, a döntéshozatali mechanizmust, a szervezeti felépítést, illetve a felügyeleti „ciklust” (a felügyeleti módszertan és gyakorlat egymásra hatását). Ezeket túl tárgyalja a felügyeleti munka végzésével/végrehajtásával kapcsolatos kérdéseket: úgy mint az engedélyezés, az engedélyek visszavonása, a szignifikáns illetve a nem szignifikáns intézmények felügyelete, illetve az általános minőség- és tervezés ellenőrzés.

Az útmutatóban lefektetett kilenc felügyeleti alapelv a következő:

1. a legjobb gyakorlatok alkalmazása,
2. integritás és decentralizáció
3. az SSM-en belüli homogenitás,
4. összhang (konzisztencia) az egységes piaccal
5. függetlenség és elszámoltathatóság,
6. kockázat alapú közelítés,
7. arányosság,
8. minden hitelintézet számára megfelelő szintű felügyelet,
9. hatékony és megfelelő időben történő korrekciós intézkedések.

Átfogó eszközértékelés és stressz teszt

A nagy euro zónabeli bankokat érintő átfogó eszközértékelés és stressz teszt eredményeit világszerte nagy érdeklődés kísérte, mert azt várták, hogy az „egészségesnek” ítélt bankok a jelenleginél aktívabban részt vesznek majd a gazdaság hitelezésében. Az ECB a folyamatot az átláthatóság maximális biztosításával is igyekezett minél hitelesebbé tenni, így például már július 17-én sajtóközleményt adott ki az eredmények nyilvánosságra hozataláról, beleértve az eredmények közzlésére szolgáló táblázatok bemutatását.

Az október 26-án nyilvánosságra hozott adatok szerint az AQR során mindössze 13 résztvevő banknál állapítottak meg tőkehiányt (beleértve 4 olasz és 2 görög bankot), de egy intézményt sem kell bezárni az eredmények miatt. A vizsgálat az előzetes várakozások alsó határán lévő 25 milliárd eurós

²³ Asset Quality Review

tőkehiányt állapított meg. Ugyanakkor 136 milliárd – korábban nem jelentett – rossz hitelt is feltárt és 48 milliárd egyéb eszközt talált felülértékeltnek.

Mint ismeretes az AQR eredményeket az ECB csak az azok alapján készülő, hozzájuk igazított (join-up) stressz teszt lezárta után, azok eredményeivel együtt hozta nyilvánosságra. (Az AQR végeztével a bankoknak minimálisan 8% közönséges részvénytőkével (CET1²⁴) kell rendelkezniük. A stressz teszt esetében az alapszcenáriónál 8%, vész- (adverse) forgatókönyvnél 5,5% a minimális CET1 követelmény.)

A 126 európai bankra kiterjedő, három éves időhorizontú stressz teszt alapszcenáriójában az AQR szerint 11,1%-os átlagos CET1 mutató 260 bázisponttal 8,5%-ra csökkent. A három év alatt 24 bank CET1 mutatója esne a kritikus 5,5% alá, 24,6 milliárd euro értékű tőkehiányt produkálva.

Az első reakciók szerint nem egyértelmű, hogy a piacok mennyiben fogadják el hitelesnek a vártnál sokkal jobb eredményeket. Az általános felülvizsgálat pozitív hatása csak akkor érvényesül, ha az nem bizonyul túl könnyűnek, azaz a teszteken sikeresen átjutott bankok rövid időn belül nem mennek csődbe.

A visszhangok szerint az AQR és a stressz teszt annak a vizsgája is volt, hogy az ECB mennyiben képes a szignifikáns bankok felügyeletét jelentő hatalmas feladat végrehajtására.

II.3 Bankuniós fejlemények: Az Egységes Szanálási Rendszer (SRM²⁵)

Az Egységes Szanálási Rendszerre vonatkozó rendelet 2014. július 30-án jelent meg az Unió Hivatalos Lapjában. A bank helyreállítási és szanálási direktívával (BRRD) együtt alkalmazandó rendelet augusztus 19-től hatályos. Az Egységes Szanálási Testület és a nemzeti szanálási hatóságok együttműködését szabályozó rendelkezéseket 2015 januárjától kell alkalmazni, míg az SRM teljes egészében 2016. januártól lép hatályba.

A BRRD-hez és az SRM-hez összesen 26 szabályozói technikai sztenderd illetve útmutató és 11 felhatalmazáson alapuló törvény kapcsolódik, amelyek EBA általi előkészítése, kidolgozása folyamatos.

A Bizottság október 21-én fogadta el azt a felhatalmazáson alapuló törvényt, amely a bankok nemzeti szanálási alapokhoz, illetve az Egységes Szanálási Alaphoz való hozzájárulásának a részletes szabályait tartalmazza. A fizetett díj két elemű:

- a fix része a bank biztosított betéteken és saját tőkén felüli kötelezettségeivel arányos,
- a kockázat arányos rész a kockázati profiltól függ. A jogszabály számos indikátort tartalmaz a kockázat értékeléséhez.

A delegált törvénnyel egyidejűleg a Bizottság arra a bevezetési törvényre is javaslatot tett a Tanácsnak, amely a kockázat arányos díjfizetés számítási módszerét határozza meg.

II.4 Likviditás lefedettségi mutató (LCR²⁶)

Az LCR-re vonatkozó felhatalmazáson alapuló rendeletet a Bizottság csak október elején publikálta, így az csak 2015. október elsején lép életbe 9 hónappal elmaradva a Bázeli Bizottság által megszabott határidőtől. A nyár folyamán számottevő javulás volt a jogszabály tartalmában:

- a fedezett kötvények és az eszköz alapú értékpapírok szélesebb köre lesz elfogadható első szintű jó minőségű vagy különösen jó minőségű likvid eszközként,

²⁴ Common Equity Tier 1

²⁵ Single Resolution Mechanism

²⁶ Liquidity Coverage Ratio

- a fedezett kötvények kibocsátóinak nem kell magas értékpapír minősítéssel rendelkezniük, ahhoz hogy LCR szempontból likvidek legyenek. Ehelyett előírják azt a minimális információ tartalmat, melyet a kötvényvásárló bankok számára közzé kell tenni.

Augusztusban a hitelkitettségek földrajzi azonosítására vonatkozó felhatalmazáson alapuló bizottsági rendeletet is kihirdették.

II.5 A Pénzügyi Szolgáltatási Bizottság útiterve az értékpapírosításról

Az EU Pénzügyi Szolgáltatási Bizottsága (FSC²⁷) a gazdaság finanszírozásának az égisze alatt útitervet (roadmap) készített az értékpapírosítást érintő szabályozási munkálatokról, kijelölve azokat a kulcsterületeket, amelyeken különösen fontos a lépések összehangolása. Az útiterv szerint mindenekelőtt meg kell határozni azokat a kritériumokat, amelyek alapján a biztonságos (sound) /minőségi (qualifying) kategóriába tartozó eszközök beazonosíthatók. Fontos, hogy a beazonosítási ismérveket az egész pénzügyi szektorban (bank, biztosítás eszközekezelés), illetve a különböző szabályozási területeken (pl. tőke, likviditás) konzisztens módon alkalmazzák. A minőségi értékpapírosított instrumentumok koncepcióját lehetőség szerint már a napirenden levő jogalkotásban (Solvency II, meghatalmazáson alapuló LCR szabályozás) is alkalmazni kell. Az EU szinten meghatározott beazonosítási mechanizmust meg kell próbálni érvényesíteni a globális szabályozás kialakításánál. Ha ez nem sikerül, úgy az európai kezelést hozzá kell igazítani a világszinten elfogadott végső sztenderdekhez. Az FSC a fentiekben túl fontosnak tartja a közzétételi szabályok, a visszatartási követelmények összehangolását, valamint az értékpapírosított KKV instrumentumok (tovább)fejlesztését.

Bizottsági jelentés az ESAs²⁸ és az ESFS²⁹ működéséről

Az Európai Bizottság augusztus 8-án jelentést adott közre, amelyben áttekintette az Európai Felügyeleti Hatóságok (ESAs), illetve a Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerének a működését. A jelentés megjelöli azokat a területeket, amelyeken rövid- illetve középtávon szükségesnek tartja a javítást. A bizottsági vélemény szerint már rövidtávon is javítani kell a felügyeleti konvergenciát az európai szabályok konzisztens alkalmazását, hangsúlyt helyezve az összehasonlító elemzésekre és a rendszeresebb nyomon követésre. Erősíteni kell a technikai sztenderd készítés és a Bizottságnak való tanácsadás átláthatóságát, s ahol szükséges a költség-haszon elemzés szerepét. A fogyasztó/befektető védelmi feladatoknak magasabb prioritást kell kapniuk a vonatkozó hatáskörök teljes bevetésével. Mindemellett erősíteni kell az ESAs belső irányítását és működését. Maga a Bizottság rövidtávon az alábbi intézkedéseket hozza:

- Gondoskodik arról, hogy a jövőben a technikai sztenderdek elkészítésének a határidejét hozzáigazítsák az alapul szolgáló jogszabály hatályba lépéséhez.
- A törvényalkotási munka, illetve az azt kísérő egyeztetések során különös figyelmet fordít a kapcsolódó sztenderd alkotás hatókörére (scope) és ütemezésére.

Középtávon a Bizottság - egyebek mellett - növelné az ESA-kat elnöklő személyek hatáskörét; javítana a finanszírozási megállapodásokon (ideális esetben megszüntetve a nemzeti illetve EU hozzájárulás megkülönböztetését); biztosítaná az ESAs adatokhoz való közvetlen hozzáférését; a szubszidiaritás elve alapján növelné az ESAs hatáskörét az IFRS bevezetés, a belső modell validálás, az árnyékbanki tevékenység, valamint a központi szerződő felekhez (CCPs) hasonló infrastruktúrák közvetlen felügyeletében; és kiterjesztené a fogyasztó védelemre vonatkozó mandátumukat.

²⁷ Financial Services Committee

²⁸ European Supervisory Authorities

²⁹ European System of Financial Supervision